

Utrikesutskottets betänkande 2022/23:UU6

Internationellt utvecklingsbistånd

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar bl.a. om biståndsnivå, OECD-Dacs regelverk och prioriteringar inom biståndet.

I betänkandet finns elva reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Cirka 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden under riksmötet 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Bistånds nivå	6
OECD-Dacs regelverk.....	9
Prioriteringar	10
Fokusering och villkor.....	22
Motionsyrkanden som bereds förenklat.....	23
Reservationer	25
1. Bistånds nivå, punkt 1 (S).....	25
2. Bistånds nivå, punkt 1 (V).....	26
3. Bistånds nivå, punkt 1 (C).....	28
4. Bistånds nivå, punkt 1 (MP).....	29
5. OECD-Dacs regelverk, punkt 2 (V, MP).....	29
6. Prioriteringar, punkt 3 (S).....	30
7. Prioriteringar, punkt 3 (SD).....	32
8. Prioriteringar, punkt 3 (V).....	34
9. Prioriteringar, punkt 3 (C).....	35
10. Prioriteringar, punkt 3 (MP).....	38
11. Fokusering och villkor, punkt 4 (C).....	44
Särskilt yttrande.....	45
Internationellt bistånd (SD).....	45
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	46
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23.....	46
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet.....	58

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Biståndsnivå

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:575 av Matilda Ernkrans (S),

2022/23:806 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) yrkande 1,

2022/23:1225 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 1 och 3,

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 4–7,

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 21–23 och

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 5.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (MP)

2. OECD-Dacs regelverk

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1225 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 2 och

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 41.

Reservation 5 (V, MP)

3. Prioriteringar

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:53 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 21,

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16,

2022/23:1455 av Jacob Risberg och Bassem Nasr (båda MP) yrkande 5,

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4,

2022/23:1745 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 14,

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 9, 10, 14, 15, 17–30 och 44,

2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 12,

2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 6, 7 och 9,

2022/23:1783 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3–5,

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 2–4, 6, 10, 12–20, 24, 26, 27 och 30–32,

2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2,

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 19,

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 17–21,

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 2–4, 7, 9–12, 15, 17–19, 24 och 25 samt

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 65.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (SD)

Reservation 8 (V)
Reservation 9 (C)
Reservation 10 (MP)

4. Fokusering och villkor

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 8, 31, 32 och 34–40,

2022/23:1761 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4,

2022/23:1766 av Rasmus Giertz m.fl. (SD) yrkande 6,

2022/23:1769 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 14 och 15 samt

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 11.

Reservation 11 (C)

5. Övriga motioner

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 30 mars 2023

På utrikesutskottets vägnar

Aron Emilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Aron Emilsson (SD), Morgan Johansson (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Tomas Eneroth (S), Ann-Sofie Alm (M), Håkan Svenneling (V), Magnus Berntsson (KD), John E Weinerhall (M), Jacob Risberg (MP), Stefan Olsson (M), Yasmine Eriksson (SD), Johan Büser (S), Katarina Tolgfors (M), Anna Lasses (C), Fredrik Saweståhl (M) och Martin Melin (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet drygt 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden under riksmötet 2022/23 om internationellt bistånd. Av dessa bereds 14 motionsyrkanden i förenklad ordning. En förteckning över dessa finns i bilaga 2. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottet har under riksmötet 2022/23 besökt Riksrevisionen och Swedfund. Statsrådet Johan Forssell har informerat utskottet om biståndsinsatser för Ukraina. Utskottet har också informerats om OECD-Dacs granskning av svenskt bistånd som genomförs i mars 2023. Utskottet har vidare fått föredragningar från UNHCR och Internationella Rödakorsfederationen.

Utskottets överväganden

Biståndsnivå

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner.

Jämför reservation 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Motionerna

I motion 2022/23:575 av Matilda Ernkrans (S) anförs att Sverige ska fortsätta att vara en stark global röst genom att stå upp för principen om att avsätta 1 procent av BNI till bistånd samt öka klimatbiståndet. Kravet upprepas i motion 2022/23:806 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) yrkande 1.

Även i kommittémotion 2022/23:1225 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 1 anförs att regeringen bör återinföra enprocentsmålet för svenskt bistånd. I yrkande 3 anförs att regeringen årligen bör återkomma till riksdagen med en skrivelse där avräkningarna från biståndet redovisas tydligt och transparent.

I kommittémotion 2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 4 anförs att regeringen bör minska biståndsramen genom en grundlig översyn, avveckling av ineffektivt bistånd och en större koncentration på ett urval av länder, biståndsorganisationer och fonder samt på områden där Sverige besitter speciell kompetens. I yrkande 5 anförs att regeringen bör skapa ett instrument för att fondera biståndsmedel vars utbetalning frusits på grund av bristande kvalitet och effektivitet samtidigt som biståndets kvalitet säkras. I motionens yrkande 6 anförs att kostnaderna för biståndet måste utvärderas mot förväntade resultat och vägas mot andra akuta behov i Sverige. I yrkande 7 anförs att delar av det traditionella utvecklingsbiståndet bör kunna minskas vartefter Agenda 2030 uppnås.

I kommittémotion 2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 21 anförs att Sverige bör stå upp för enprocentsmålet i biståndet. I yrkande 22 anförs att svenskt bistånd ska utgå från OECD-Dacs regelverk för hur biståndet kan användas. I yrkande 23 understryks vikten av att säkerställa långsiktig finansiering av utvecklingsbiståndet.

I kommittémotion 2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 1 anförs att biståndsramen bör höjas till 1,25 procent av BNI. I yrkande 5 anförs att avräkningar från biståndsbudgeten bör minimeras.

Bakgrund

Riksdagen beslutade den 20 december 2022 om budget för utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (prop. 2022/23:1 utg.omr. 7, bet. 2022/23:UU2).

Riksdagen beslutade, i enlighet med utskottets förslag, att biståndsbudgeten ska uppgå till högst 56 miljarder kronor för 2023. Utskottet angav också, liksom regeringen, att samma nivå ska gälla för 2024 och 2025.

Utskottet konstaterade i betänkandet att Sverige ska utgå från och värna OECD:s definition av bistånd. Denna anger att bistånd är flöden från den offentliga sektorn med det huvudsakliga syftet att främja ekonomisk utveckling och välstånd i fattiga länder och med ett gåvoelement om minst 25 procent. Svenskt bistånd ska gå till de länder som klassas som mottagare enligt OECD-Dacs kriterier.

I biståndsbudgeten ingår kostnader som klassificeras som bistånd (official development assistance, ODA) i enlighet med den definition som används av OECD-Dac, men som ingår i kostnader andra delar av statens budget, s.k. avräkningar. Avräkningarna omfattar framför allt kostnader för mottagande av asylsökande från låg- och medelinkomstländer, det svenska bidraget till den del av EU:s gemensamma bistånd som finansieras genom EU:s reguljära budget och de delar av utrikesförvaltningens förvaltningskostnader som avser utvecklingssamarbete.

Regeringen angav i budgetpropositionen att avräkningarna för 2023 ska uppgå till 8,8 miljarder kronor. Detta innebär att utgiftsramen för utgiftsområde 7 uppgår till 47,2 miljarder kronor. Som andel av biståndsbudgeten uppgår de totala avräkningarna till 15 procent 2023, varav 7,5 procent avser asylkostnader. Utskottet noterade att regeringen avser att begränsa avräkningarna för asylkostnader till högst 8 procent av biståndsbudgeten.

Utskottet konstaterade att avräkningar från biståndsramen har gjorts sedan början av 1980-talet. Andelen avräkningar från biståndsramen uppgick 2003 till 14 procent, 2006 till 9 procent, 2012 till 16 procent och 2022 till knappt 18 procent. Utskottet konstaterade vidare att den dåvarande regeringen i budgetpropositionen för 2020 gav en utförlig redovisning av modellen för beräkning av kostnader för mottagande av asylsökande och skyddsbehövande inom biståndsramen. Detta var i enlighet med vad utskottet tidigare begärt (bet. 2017/18:UU2, rskr. 2017/18:95). Utskottet hade inga invändningar mot beräkningsmodellen men påminde om sitt yttrande till finansutskottet om vårändringsbudgeten för 2019 (ytr. 2018/19:UU4y) där utskottet underströk vikten av transparens och långsiktighet i avräkningar från biståndsramen. Utskottet konstaterade att regeringens nya modell med en flerårig budgetram fränkopplad från BNI och ett tak för asylrelaterade avräkningar ger mer transparens och långsiktighet i biståndet.

Utskottet noterar att det officiella utvecklingsbiståndet för OECD-länderna under 2021 uppgick till 179 miljarder US-dollar vilket är en ökning med 4,4 procent i reala termer jämfört med 2020. Detta motsvarar 0,33 procent av OECD-ländernas samlade BNI. Förutom Sverige var det endast Danmark, Tyskland, Luxemburg och Norge som nådde upp till FN:s mål om att 0,7 procent av BNI ska gå till utvecklingsbistånd. Biståndet från EU:s

medlemsländer motsvarade 0,49 procent av deras samlade BNI 2020, en ökning med ca 4 procent jämfört med året före.

Utskottets ställningstagande

Utskottet står fast vid sitt ställningstagande när det gäller biståndsnivåer för åren 2023–2025. Utskottet anser även fortsatt att Sverige ska utgå från och värna OECD:s definition av bistånd. Den anger att bistånd är flöden från den offentliga sektorn med det huvudsakliga syftet att främja ekonomisk utveckling och välbefinnande i fattiga länder och med ett gåvoelement om minst 25 procent. Svenskt bistånd ska gå till de länder som klassas som mottagare enligt OECD-Dacs kriterier.

Utskottet konstaterar att regeringen i budgetpropositionen redovisat avräkningarna från biståndet på ett tillfredsställande sätt, men vill återigen erinra om vikten av transparens och långsiktighet i avräkningar från biståndsramen. Utskottet anser fortsatt att regeringens modell med ett tak för avräkningar på grund av asylkostnader är ett steg i denna riktning.

Utskottet vill, liksom i samband med förra årets budgetberedning, påminna om slutsatserna från den tredje internationella konferensen om utvecklingsfinansiering 2015 (Addis Ababa Action Agenda) som framhåller vikten av inhemsk resursmobilisering, kapital från den privata sektorn och internationellt utvecklingsbistånd som viktiga finansieringskällor för utvecklings- och hållbarhetsagendan. När det gäller utvecklingsbistånd förnyade givarländerna tidigare åtaganden, inklusive ett flertal länders utfästelser om att 0,7 procent av BNI ska gå till internationellt bistånd och att mellan 0,15 och 0,20 procent av BNI ska gå till de minst utvecklade länderna. Utskottet noterar att regeringen enligt budgetpropositionen för 2023 kommer att verka internationellt för ett effektivt bistånd i enlighet med principerna för effektivt utvecklingsamarbete, samt bl.a. Addis Ababa Action Agenda om utvecklingsfinansiering.

I slutsatserna från konferensen välkomnas EU:s kollektiva åtagande att uppnå målet om 0,7 procent av BNI till bistånd under löptiden för den nya globala hållbarhetsagendan samt att EU på kort sikt ska uppnå målet om 0,15–0,20 procent av BNI till de minst utvecklade länderna. Utskottet utgår från att regeringen med kraft verkar för att övriga OECD-länder ökar sitt bistånd för att infria sina åtaganden från konferensen om utvecklingsfinansiering.

Motionerna 2022/23:575, 2022/23:806 yrkande 1, 2022/23:1225 yrkandena 1 och 3, 2022/23:1749 yrkandena 4–7, 2022/23:1879 yrkandena 21–23 och 2022/23:2261 yrkandena 1 och 5 avstyrks.

OECD-Dacs regelverk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner.

Jämför reservation 5 (V, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:1225 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 2 anförs att regeringen i sitt arbete bör verka för ett förändrat regelverk inom OECD-Dac i syfte att skärpa möjligheterna till avräkningar för inhemskt flyktingmottagande.

I kommittémotion 2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 41 anförs att regeringen bör verka för att reformera OECD:s biståndskommitté Dacs definition av bistånd så att fler insatser räknas som bistånd.

Bakgrund

OECD-Dac beslutade vid högnivåmötet i februari 2016 att uppdatera och modernisera rapporteringskraven vad gäller utgifter för freds- och säkerhetsskapande insatser. Enligt beslutet kan vissa kostnader för t.ex. militära transporter till nödställda områden, utbildning av militär personal i mänskliga rättigheter och insatser för att förebygga våldsam extremism under vissa förhållanden täckas av biståndsmedel. Ministrarna underströk i kommunikén från mötet att finansiering av militär utrustning och militära insatser även i fortsättningen ska vara exkluderade från ODA-rapportering och att rapporteringskraven ska innehålla skyddsmekanismer för att undvika felaktig användning av biståndsmedel. Vid OECD-Dacs högnivåmöte i oktober 2017 enades parterna om förtydliganden av rapporteringsdirektiven för kostnader för asylmottagande i givarländer. Reglerna för rapportering om migrationsrelaterade insatser och privatsektorinstrument i biståndet ses för närvarande över.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka vikten av att regeringen är pådrivande för att OECD-Dac även fortsättningsvis kontinuerligt ser över regelverket för ODA-rapportering i syfte att främja samstämmighet och transparens inom rapporteringen, samtidigt som ODA-begreppet värnas. Utskottet avstyrker motionerna 2022/23:1225 yrkande 2 och 2022/23:1749 yrkande 41.

Prioriteringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 6 (S), 7 (SD), 8 (V), 9 (C) och 10 (MP).

Motionerna

I partimotion I 2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16 anförs att regeringen i kommande uppdatering av strategin som rör reformsamarbetet med västra Balkan bör prioritera mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning, ökad jämlikhet samt klimat- och miljöfrågor.

I partimotion 2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 17 anförs att Sveriges biståndsbudget i högre grad ska fokusera på att understödja hållbar omställning samt insatser som motverkar klimatförändringarnas skadliga effekter. I yrkande 18 anförs att tillgång till klimatsmart energi bör prioriteras inom svenskt klimatbistånd. I yrkande 19 anförs att klimatanpassning av sårbara regioner ska öka inom svenskt bistånd. I yrkande 20 anförs att en större andel av det svenska biståndet ska gå till att öka den hållbara livsmedelsproduktionen i låginkomstländer. I yrkande 21 anförs att biståndsbudgeten ska stimulera näringslivet och privata aktörer att investera i hållbar utveckling, exempelvis genom att dela finansiella risker och verka för att minska kostnader för affärsutveckling i mottagarländerna.

I partimotion 2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 65 anförs att biståndsmedel ska gå till arbete för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) och till civilsamhällesorganisationer som påverkar SRHR-frågor.

I kommittémotion 2022/23:53 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 21 anförs att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till hur stödet till hbtqi-organisationer kan förstärkas och göras mer flexibelt.

I motion 2022/23:1455 av Jacob Risberg och Bassem Nasr (båda MP) yrkande 5 anförs att Sverige ska ha ett fortsatt starkt bistånd till Palestina.

I kommittémotion 2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 3 anförs att regeringen bör fortsätta arbetet med att stärka yttrandefriheten globalt genom det svenska utvecklingssamarbetet. I yrkande 4 anförs att Sverige bör öka stödet till organisationer som stöder oberoende medier och journalister.

I kommittémotion 2022/23:1745 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 14 efterfrågas ökade humanitära insatser för kristna i Irak och Syrien.

I kommittémotion 2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 1 anförs att regeringen borde överväga att i biståndet prioritera de minst utvecklade länderna i den mån hjälp har förutsättningar att nå fram. I yrkande 2 anförs att regeringen i sitt arbete bör överväga att öka den andel av det

svenska biståndet som går till humanitärt bistånd och flyktinghjälp, I yrkande 3 anförs att regeringen i sitt arbete bör överväga att öka den andel av det svenska biståndet som går till de områden varifrån de stora flyktingströmmarna till Sverige kommer.

I yrkande 9 anförs att regeringen i sitt arbete bör beakta att det humanitära biståndet behöver öka som andel av biståndet. I yrkande 10 påtalas näringslivets centrala roll i genomförandet av Agenda 2030 och att näringsliv och tillväxt därför bör stödjas mer i biståndet. I yrkande 14 anförs att regeringen bör verka för att avskaffa FN:s hjälporganisation för Palestinaflyktingar, UNRWA och i stället lägga över dess verksamhet på andra FN-organisationer, i första hand UNHCR. I yrkande 15 anförs att mer av biståndet bör fokuseras på områden där Sverige besitter speciell kompetens. I yrkande 17 anförs motionärerna att biståndet bör villkoras med att mottagarländerna utvecklar demokrati och mänskliga rättigheter i positiv riktning. I yrkande 18 betonas vikten av fortsatt stöd till utbildning, men att detta ska villkoras med att barnen inte indoktrineras i skolan på ett sätt som kan bidra till fortsatta konflikter.

I yrkande 19 anförs att regeringen i sitt arbete bör överväga att öka svenskt bistånd till infrastruktur och ekonomisk utveckling i mindre och mellanstora städer och runt flyktingläger. I yrkande 20 anförs vikten av att anpassa biståndet till de akuta behoven orsakade av coronakrisen, inte minst när det gäller vaccin, men även med stöd till små och medelstora företag. I yrkande 21 anförs att Sveriges bistånd i enlighet med Agenda 2030 ska stödja fattiga länder i att utveckla hållbar industri, handel och infrastruktur inklusive energi. I yrkande 22 anförs att bistånd knutet till svenska kompetensområden som skogsbruk, miljö, klimat och energi bör öka. I yrkande 23 anförs att regeringen borde överväga att öka svenskt bistånd till ekonomisk utveckling, bl.a. genom integrerade projekt för jord- och skogsbruk inklusive förädlingsindustri. I yrkande 24 anförs att det partinära biståndet ska fördelas efter antalet mandat för de svenska partierna i riksdagen. I yrkande 25 anförs att hälsa, vatten och sanitet bör vara prioriterade områden i svenskt bistånd.

I yrkande 26 anförs vikten av att upprätthålla Sveriges bidrag till Global Alliance for Vaccines and Immunization (Gavi) på en hög nivå. I yrkande 27 understryks vikten av att bidra till att så stor del som möjligt av världens befolkning vaccinerar mot covid-19. I yrkande 28 anförs att regeringen borde överväga att öka den andel av biståndet som går till praktisk yrkesutbildning. I yrkande 29 anförs att kvinnors företagande, arbete och säkerhet bör vara ett viktigt perspektiv i det svenska biståndet. I yrkande 30 anförs att regeringen borde överväga att öka den andel av det svenska biståndet som går till förföljda religiösa minoriteter. I yrkande 44 anförs vikten av att värna Agenda 2030:s roll som en agenda för tillväxt.

I kommittémotion 2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 anförs att arbetet med mänskliga rättigheter i utvecklingsländer i högre grad ska prioritera de sociala och ekonomiska rättigheterna. I yrkande 12 anförs att regeringen särskilt bör beakta bistånd och stöd till minoriteter.

I kommittémotion 2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 6 anförs att regeringen bör se över ett främjat stöd till Somaliland Development Fund. I yrkande 7 anförs att regeringen inom ramen för biståndsverksamheten i regionen bör se över ett tillfälligt stöd till områdena Puntland och Galmudug. I yrkande 9 anförs att regeringen bör arbeta för att givarsamfundet upprättar oberoende tjänstemyndigheter som mellanhänder mellan givarsamfundet och den somaliska staten å ena sidan och de organisationer som tillhandahåller tjänster å andra sidan

I kommittémotion 2022/23:1783 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 3 anförs att regeringen bör verka för att öka de humanitära insatserna i konfliktområdena. I yrkande 4 anförs att regeringen bör stödja uppbyggnaden av området Nineveslätten i Irak. I yrkande 5 anförs att regeringen bör utreda behov av och möjligheter till materiellt stöd till området.

I kommittémotion 2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 2 anförs att svenskt bistånd tydligare måste utgå från de svenska mervärden som kan bidra till att prioriterade målsättningar uppnås för Agenda 2030. I yrkande 3 anförs att det internationella utvecklingssamarbetet i EU och FN behöver förbättras. I yrkande 4 anförs att svensk bistånds- och utvecklingspolitik ska sträva efter att skapa långsiktig förändring genom att angripa grundorsakerna till problemen, fungera som hävstång för utveckling, bygga långsiktiga relationer och på sikt göra områden och länder biståndsberoende. I yrkande 6 understryks vikten av att förstärka förankringen till det svenska samhället och öka det bilaterala biståndet. I yrkande 10 anförs att biståndsbudgeten ska fungera som hävstång för utveckling. I yrkande 12 anförs att hållbara jobb ska vara en tydlig fokusering i svenskt bistånd. I yrkande 13 anförs att klimatomställning och tillgång till grön energi ska vara en tydlig fokusering i svenskt bistånd.

I yrkande 14 anförs att klimatbiståndet inte ska finansiera fossila utsläpp. I yrkande 15 anförs att klimatbiståndet ska gå till de länder som har det svårast att själva klara omställning och anpassning samtidigt som det bidrar till det riksdagsbundna målet för svenskt bistånd. I yrkande 16 anförs att demokratisk utveckling och rättsstatens principer ska vara en tydlig fokusering i svenskt bistånd. I yrkande 17 anförs att långsiktighet måste finnas i demokratibiståndet. I yrkande 18 anförs att utvecklingsbiståndet tydligare behöver bidra till inkludering av personer på landsbygden, inte minst kvinnor, med särskilt fokus på att öka produktionen och förädlingsvärdet inom jordbruket. I yrkande 19 understryks vikten av jordbruksbistånd. I yrkande 20 anförs att det svenska internationella utvecklingsbiståndet behöver samordnas bättre. I yrkande 24 anförs att fungerande skattesystem i utvecklingsländer är viktiga för en hållbar utveckling och mindre korruption. I yrkande 26 anförs att svenskt bistånd inte ska gå till finansiering av investeringar, exempelvis via investeringsbankerna, som bidrar till att stärka auktoritära regimers regionala eller globala makt. I yrkande 27 anförs att handels- och biståndspolitikerna behöver hänga samman tydligare. I yrkande 30 anförs att Sveriges Afghanistanstrategi behöver uppdateras. I yrkande 31 anförs att Sverige

behöver göra ett omtag vad gäller biståndets utformning till Afghanistan. I yrkande 32 påtalas behovet av ökat bistånd till Ukraina.

I kommittémotion 2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2 anförs att Sverige ska vara en stark global röst och föra en solidarisk, rättvis och jämställd biståndspolitik.

I kommittémotion 2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 19 anförs att Sverige bör verka för ökad hållbarhet i upphandlingar med svensk finansiering.

I kommittémotion 2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkande 2 anförs att utvecklingssamarbetet ska styras av principen om effektivitet och fattigdomsbekämpning, inte villkoras mot Sveriges utrikespolitiska intressen. I yrkande 3 anförs att de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och Parisavtalet ska styra utvecklingspolitiken. I yrkande 4 påpekas vikten av att leva upp till våra internationella åtaganden inom FN och andra multilaterala forum. I yrkande 7 understryks vikten av att integrera jämställdhetspolitiken i klimatpolitiken. I yrkande 9 anförs att klimatbiståndet bör ökas. I yrkande 10 påtalas vikten av klimaträttvisa. I yrkande 11 påpekas vikten av att stödja utvecklingen av hållbara livsmedelssystem som kan stå emot klimatförändringarna. I yrkande 12 anförs att bistånd inom jordbrukssektorn ska ha särskilt fokus på att främja småskaliga jordbruk, kvinnliga jordbrukare och klimat- och miljöanpassning av jordbruket. I yrkande 15 påtalas vikten av att stärka mekanismer för skydd av mänskliga rättigheter inom partnerländer samt att stödja institutioner för mänskliga rättigheter i utvecklingsländer. I yrkande 17 anförs att Sverige genom utvecklingssamarbetet ska se till att hbtqi-rättigheter stärks. I yrkande 18 anförs att biståndet bör utgå från lokala behov, skapa arbeten på plats samt vara miljö- och klimatomfattigt hållbart. I yrkande 19 påtalas vikten av att verka för ett ramverk som aktivt motarbetar s.k. markrofferi samt hänsynslös exploatering av land, vatten och minoritetsgrupper av såväl svenska, europeiska som internationella företag. I yrkande 24 anförs att regeringen bör värna det långsiktiga utvecklingssamarbetet liksom det humanitära biståndet och inte ställa dessa emot varandra. I yrkande 25 anförs att regeringen bör verka för att den internationella humanitära hjälpen till människor i nöd utökas och för att stärka kapaciteten att göra snabba insatser i krisläge.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 7) anger regeringen att följande områden ska prioriteras inom biståndet.

Ukraina

Ingen fråga är enligt regeringen lika central för Europas säkerhet som att Ukraina klarar att försvara sig mot Rysslands invasion. Därför bör Sverige ge mesta möjliga stöd till det krigsdrabbade Ukraina – politiskt, ekonomiskt och säkerhetsmässigt. Regeringen ska också driva att EU gemensamt samordnar

ett generöst bistånd till Ukraina, i form av både lån och gåvomedel, för att bibehålla Ukrainas förmåga att leverera samhällstjänster och säkra Ukrainas finansiella stabilitet. Regeringen avser att verka för ett ökat och snabbt levererat finansiellt stöd till Ukraina i samtliga relevanta internationella finansiella institutioner och för att ökat stöd till Ukraina prioriteras i alla relevanta biståndsforum.

Handel

Regeringen avser att stärka synergierna mellan utvecklingssamarbetet, export- och investeringsfrämjandet samt handelspolitiken. Få länder har lyfts ur fattigdom genom bistånd allena. Marknadsekonomi och handel är nödvändigt för att länder ska ta sig från fattigdom till välstånd. Utvecklingssamarbetet ska användas som hävstång för att främja näringsliv, entreprenörskap och handel i de länder som Sverige har utvecklingssamarbete med. Ett ökat fokus för fattigdomsbekämpningen ska vara att realisera den utifrån ekonomisk tillväxt genom marknadsmässiga och hållbara investeringar. En inkluderande näringslivs- och marknadsutveckling ska främjas, liksom hållbart företagande. Svenska företag har en viktig roll att spela. Regeringen anser att en ökad användning av garantier har stor potential att mobilisera finansiering för att stödja en hållbar tillväxt, grön omställning och kvinnors ekonomiska egenmakt. Därför kommer garantiramen att utökas. Biståndet skapar plattformar som även kan bidra i exportfrämjandet. Nya innovativa finansieringslösningar inom exportfinansiering för att möjliggöra bryggan mellan bistånd och marknadsdriven utveckling kommer att tas fram. Regeringen kommer också att se på möjligheten att använda nya innovativa sätt att investera i ökat företagande i samarbetsländerna.

Humanitärt bistånd

Mot bakgrund av de kraftigt ökande humanitära behoven i världen, vilka ytterligare förvärrats av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, kommer regeringen att öka det humanitära biståndet. Stödet ska vara effektivt, flexibelt och behovsbaserat på de humanitära principerna om humanitet, neutralitet, oberoende och opartiskhet. Sverige kommer att spela en aktiv roll i några av världens största humanitära kriser såsom Ukraina, men också i Afghanistan, på Afrikas horn samt i Sahel.

För att motverka följd effekterna av kriget mot Ukraina, särskilt ökade livsmedels- och energipriser, avser regeringen att arbeta med att bekämpa hunger och förhindra svält i humanitära kriser. Regeringen ska också verka för ökad användning av föregripande åtgärder innan humanitära kriser uppstår. Regeringen kommer även att lägga vikt vid de mest sårbara i humanitära kriser baserat på globala behovsbedömningar. Regeringen kommer att verka för att bredda den humanitära givarbasen, inklusive inom EU.

Fred och säkerhet

Insatser för fred och säkerhet i närområdet är enligt regeringen ett viktigt led i arbetet för att möta de nya utmaningar Sverige och Europa står inför. Krig och konflikt, också utanför vårt omedelbara närområde, påverkar Sverige genom flyktingströmmar, som grogrund eller fristad för terrorism, som källa eller transit för organiserad brottslighet inklusive människohandel samt genom hot om användning av massförstörelsevapen. Regeringen vill värna folkrätt, demokrati, rättsstatens principer och mänskliga rättigheter, särskilt för kvinnor och flickor. Insatser på dessa områden ska bidra till att förebygga humanitära katastrofer och hantera grundorsaker till krig och flykt. Insatserna ska även bidra till fattigdomsbekämpning eftersom två tredjedelar av världens allra fattigaste lever i konflikt och kris. Regeringen ska därför stödja insatser som effektivt bidrar till konfliktprevention, stabilisering och återuppbyggnad. Sveriges stöd och engagemang ska ske i nära samarbete med EU och Norden, men också med viktiga partner som USA. Geografiskt ska fokus vara på stöd till Ukraina liksom EU:s östra och södra grannskap för att hantera effekterna av den ryska aggressionen, hindra spridning av konflikten till andra länder samt skapa förutsättningar för en snabb återuppbyggnad av Ukraina efter kriget. Behoven är stora och resurserna begränsade. Därför kommer regeringen – i samarbete med likasinnade – att fokusera på effektivisering av och synergier mellan insatser. Biståndsformer för stabiliserande insatser och till stöd för grundläggande samhällstjänster i svåra politiska kontexter ska utvecklas. Utvecklingssamarbetet ska även bidra till hållbara livsmedelssystem och tryggad livsmedelsförsörjning.

Demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer

Den globala demokratiska tillbakagången och det allvarliga världsläget kräver fokus på demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Stöd till demokrati- och människorättsförsvarare liksom stöd till organisationer som arbetar för att värna mänskliga rättigheter och demokratiska principer ska prioriteras, inte minst i närområdet. Stödet till demokratirörelser ska öka. En särskild satsning görs på insatser för att skapa förutsättningar för fria val.

Samarbete mellan demokratier på dessa områden ska främjas, inte minst den transatlantiska länken. Civilsamhällets utrymme att verka ska vara ett fokusområde. Ökat stöd kommer att krävas till följd av Rysslands invasion av Ukraina. Flickors, kvinnors, personer med funktionsnedsättnings och hbtqi-personers fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter ska uppmärksammas. Yttrandefriheten måste värnas liksom ett öppet, fritt och säkert internet samt arbetet mot korruption. Mot bakgrund av den negativa demokratiska utvecklingen i många länder avser regeringen att ställa tydliga krav på att Sveriges samarbetsländer ska leva upp till rättsstatens principer och mänskliga rättigheter. Konditionalitet ska enligt regeringen kunna användas.

Agenda 2030

Sveriges biståndspolitik ska enligt regeringen bidra aktivt till att Agenda 2030 genomförs där det är effektivt och där Sverige har ett mervärde. Regeringen kommer att verka internationellt för ett effektivt bistånd i enlighet med principerna för ett effektivt utvecklingsamarbete samt bl.a. Addis Ababa Action Agenda om utvecklingsfinansiering. I det internationella arbetet för ett mer effektivt bistånd kommer regeringen bl.a. att driva transparens, resultatfokus och ökad mobilisering av privat kapital.

Agenda 2030 är en tillväxtagenda. Ekonomisk tillväxt och handel är centralt för att nå de globala målen för hållbar utveckling. Regeringen avser därför att verka för att stärka näringslivets roll i genomförandet av Agenda 2030.

Migration

Biståndspolitiken ska fokuseras för att utgöra ett verktyg för att motverka irreguljär migration, öka andelen som återvänder till sina ursprungsländer och bidra till ett effektivt arbete för frivillig återvandring. Regeringen avser att villkora delar av biståndet i syfte att se till att mottagarländer tar ansvar för sina medborgare i frågor som berör återvändande. Biståndspolitiken ska även inriktas på effektiva åtgärder för att minska grundorsakerna till irreguljär migration och tvångsfördrivning.

Klimatbistånd

En grön omställning samt att den biologiska mångfalden och ekosystem bevaras både på land och i hav är avgörande för människors överlevnad och livsvillkor. Regeringen konstaterar att ambitionsnivån behöver öka globalt i klimatarbetet, i arbetet med att bevara den biologiska mångfalden samt i arbetet med att minska föroreningar.

Alla regioner drabbas av klimatförändringarna. Värst drabbade är utvecklingsländer, där klimatförändringarna bidrar till fattigdom och otrygg livsmedelsförsörjning vilket också kan få allvarliga konsekvenser för fred och säkerhet. Klimatförändringarna medför allt större humanitära behov och bidrar till påtvingad förflyttning. Minskade utsläpp, ökad motståndskraft och en grön omställning är därför avgörande för att trygga människors livsvillkor på både kort och lång sikt.

Regeringen avser att utöka och effektivisera klimatbiståndet och bidra till utvecklingsländernas kapacitet och därmed till att genomföra av Parisavtalet. Genom ett utökat och effektiviserat klimatbistånd är ambitionen att effekten av det svenska klimatbiståndet väsentligen förstärks. Svenskt bistånd ska bidra till utsläppsminskning, omställning till fossilfri energi och energieffektivisering. En utgångspunkt är att medel från biståndsbudgeten inte investeras i fossil verksamhet. Samarbetet med länder som har stora utsläpp ska utvecklas. Det svenska stödet genom de multilaterala utvecklingsbankerna och de globala miljö- och klimatfonderna kommer att vara en del i detta arbete.

Regeringen förutser också stöd till klimatanpassning och motståndskraft till de mest utsatta och de minst utvecklade länderna.

Regeringen kommer att stödja initiativ inom EU, OSSE, FN och det transatlantiska samarbetet med fokus på klimatförändringarnas säkerhetspolitiska effekter.

Jämställdhet

Regeringen ska vara en tydlig röst och kraft för jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter. Regeringen avser att fortsätta arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), inklusive alla former av sexuellt och könsrelaterat våld samt kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt. Flickor och kvinnors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter prioriteras, exempelvis genom Sveriges engagemang i det amerikanska initiativet -Summit for Democracy - och dess partnerskap kring jämställdhet och demokrati. Flickors utbildning, speciellt i kris och konflikt, och insatser som kan stärka kvinnors ekonomiska möjligheter ska uppmärksammas.

Fattigdomsbekämpning och stärkt hälsa

Fattigdomsbekämpning är en viktig del av regeringens biståndspolitik. Regeringen avser att fortsätta med hälsoinsatser för de allra mest utsatta. Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter prioriteras liksom kopplingen mellan hälsa, utbildning, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Sverige ska arbeta för att öka vaccinationstäckningen i världen med målet att främja hälsa och rädda liv. Sverige fortsätter också arbetet med att bidra till global tillgång till vaccin mot covid-19, bl.a. genom vaccindonationer. Regeringen kommer att bidra till det internationella arbetet med att minska riskerna för framtida pandemier, förebygga och hantera hälsohot samt stärka hälso- och sjukvårdssystem. Sverige ska arbeta mot antibiotikaresistens och verka för ansvarsfull användning av antibiotika i världen.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottet konstaterar att fattigdomen fortfarande är utbredd och omfattande. Sverige ska därför ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd. I enlighet med vad som fastslogs i riksdagens beslut om politiken för global utveckling (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112) ska allt utvecklingssamarbete genomsyras av ett rättighetsperspektiv och av fattiga människors perspektiv på utveckling. Biståndet ska i första hand inriktas på att stödja de allra mest utsatta och anpassas efter den demokratiska utvecklingen i samarbetslandet. Utskottet välkomnar därför att regeringen anger att fattigdomsbekämpning ska vara en viktig del av regeringens biståndspolitik.

Utskottet vill även understryka att mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer är centrala som både mål och medel för en positiv utveckling inom samtliga prioriterade områden. Utskottet vill vidare understryka att jämlikhet, sexuella och kulturella rättigheter, religions- och övertygelsefrihet, jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter är centralt för demokratiutveckling och fattigdomsbekämpning. Utskottet vill också betona att barnrättsperspektivet är en viktig del av rättighetsperspektivet.

Utskottet anser att det civila samhället och dess organisationer är en stark förändringskraft som har en nyckelroll i arbetet för fattigdomsminskning, demokratiutveckling och genomförandet av Agenda 2030. Många av organisationerna har stor potential att verka lokalt och nära de fattiga och förtryckta människor som det svenska biståndet syftar till att nå. Utskottet noterar att den dåvarande regeringen i juli 2015 beslutade om gemensamma åtaganden med svenska civilsamhällesorganisationer för stärkt dialog och samverkan inom utvecklingssamarbetet. De gemensamma åtagandena ligger enligt regeringen fortfarande till grund för Utrikesdepartementets förhållningssätt till svenska civilsamhällesorganisationer och vilar på sex principer om självständighet och oberoende: dialog, kvalitet, långsiktighet, öppenhet, insyn och mångfald.

Med beaktande av vad som här angetts om grundläggande principer för biståndet vill utskottet anföra följande när det gäller prioriterade områden för biståndet.

Ukraina

Utskottet välkomnar att regeringen avser att såväl öka det svenska stödet till Ukraina som verka för att EU, multilaterala organisationer och andra givare gör detsamma.

Utskottet noterar att regeringen gett Sida i uppdrag att senast den 15 februari 2023 inkomma med en analys av förutsättningar för att stärka Ukrainas samhällsfunktioner och en hållbar demokratisk, ekonomisk och miljömässig utveckling i landet under perioden 2023–2027. Redovisningen ska innefatta verksamhet som myndigheten bedriver bilateralt, regionalt, humanitärt och inom ramen för tematiska strategier för internationellt utvecklingssamarbete. Redovisningen ska kunna ligga till grund för en möjlig ny strategi för Sveriges reform- och återuppbyggnadsstöd till Ukraina. Det arbetet pågår i regeringskansliet.

Utskottet avser att återkomma till frågor om Ukraina i ett brett perspektiv i betänkande 2022/23:UU14.

Handel

Utskottet välkomnar att regeringen avser att stärka synergierna mellan utvecklingssamarbetet, export- och investeringsfrämjandet samt handelspolitiken. Därutöver vill utskottet understryka att

privatsektorutveckling och stöd till hållbara investeringar och innovation bör vara centralt även i fortsättningen.

Utskottet noterar att Sida i regleringsbrevet fått i uppdrag att redovisa dels hur utvecklingssamarbetet används som hävstång för att generera ytterligare engagemang och finansiering från andra aktörer, särskilt från den privata sektorn, dels hur detta arbete kan stimuleras ytterligare. Syftet är att främja hållbara investeringar och hållbart företagande, näringslivs- och marknadsutveckling, entreprenörskap, handel, innovation och digitalisering. Sida ska därtill redovisa hur formerna för näringslivssamverkan kan utvecklas samt analysera möjligheterna att stärka det svenska näringslivets roll i utvecklingssamarbetet. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2023.

Utskottet behandlade våren 2021 regeringens skrivelse med anledning av Riksrevisionens granskning av Sidas arbete med garantier. Utskottet står fast vid sin uppfattning att garantier har potential att bidra till att minska de negativa ekonomiska effekterna av covid-19 i Sidas samarbetsländer (skr. 2020/21:117, bet. 2020/21:UU11). Utskottet noterade också att Riksrevisionens slutsats är att det i huvudsak har säkerställts att garantiverksamheten bedrivs på ett effektivt sätt och att Sida i huvudsak har arbetat ändamålsenligt med garantier.

Humanitärt bistånd

Utskottet välkomnar att regeringen avser att öka det humanitära biståndet. Utskottet anser att Sveriges humanitära biståndspolitik ska vara behovsbaserad och utgå från internationell humanitär rätt, de humanitära principerna – humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende – samt principerna om gott humanitärt givarskap. Det övergripande målet för det humanitära biståndet ska även fortsättningsvis vara att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet, till förmån för nödlidande människor.

Utskottet förutsätter att regeringen i sin bedömning av vilka kanaler som ska användas för humanitära insatser utgår från de principer som anges ovan.

Fred och säkerhet

Utskottet anser liksom regeringen att den globala demokratiska tillbakagången och det allvarliga världsläget kräver fokus på demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Utskottet välkomnar därför att stöd till demokrati- och människorättsförsvarare, liksom stöd till organisationer som arbetar för att värna mänskliga rättigheter och demokratiska principer ska prioriteras, inte minst i närområdet.

Agenda 2030

Utvecklingssamarbetet ska bidra till att uppnå Agenda 2030 för hållbar utveckling. Hållbarhetsmålen, som antogs i New York i september 2015, syftar till att utrota fattigdom och främja en hållbar utveckling – ekonomiskt, socialt och miljömässigt – på ett integrerat sätt. I slutsatserna från hög-

nivåmötet om hållbarhetsmålen framhålls att social och ekonomisk utveckling är beroende av att naturresurserna utnyttjas på ett hållbart sätt. De 17 hållbarhetsmålen ska styra det internationella utvecklings- och hållbarhetsarbetet fram till 2030 och är universella och giltiga för alla, såväl på nationell och regional nivå som på global nivå.

Utskottet välkomnar att regeringen kommer att verka internationellt för ett effektivt bistånd i enlighet med principerna för ett effektivt utvecklingsamarbete samt bl.a. Addis Ababa Action Agenda om utvecklingsfinansiering. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att ekonomisk tillväxt och handel är centralt för att nå de globala målen för hållbar utveckling och välkomnar därför att regeringen avser att verka för att stärka näringslivets roll i genomförandet av Agenda 2030.

Liksom tidigare vill utskottet understryka vikten av att regeringen i de landstrategier och tematiska strategier som beslutas inom ramverket tydliggör hur de bidrar till att uppfylla hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Migration

Utskottet har tidigare uttalat följande genom att instämma i ett frågesvar i riksdagen (2021/22:691) från dåvarande biståndsminister Matilda Ernkrans. För att kunna upprätthålla en human, rättssäker och långsiktigt hållbar asylpolitik måste de som efter en rättssäker prövning av sina asylskäl fått ett avslagsbeslut återvända så snabbt som möjligt. Att återta sina egna medborgare är en folkrättslig förpliktelse och att folkrätten ska följas är en grundläggande princip i svensk utrikespolitik (bet. 2021/22:UU6). Utskottet står fast vid detta och noterar att regeringen avser att villkora delar av biståndet i syfte att se till att mottagarländer tar ansvar för sina medborgare i frågor som berör återvändande. Utskottet vill i sammanhanget återigen erinra om att allt bistånd ska hanteras enligt det regelverk som anges av OECD-Dac.

Utskottet välkomnar att regeringen gett Sida i uppdrag att stärka och utveckla arbetet med migration i syfte att bidra till att fokusera biståndspolitiken för att utgöra ett verktyg för att motverka irreguljär migration, öka återvändandet, bidra till ett effektivt arbete för frivillig återvandring, samt minska grundorsakerna till irreguljär migration och tvångsfördrivning. Vidtagna åtgärder ska redovisas till regeringen senast den 31 maj 2023.

Klimatbistånd

Utskottet vill liksom regeringen betona vikten av att stärka Sveriges åtaganden för att hantera klimatkrisen och bevara och skydda den biologiska mångfalden och ekosystemen. En god miljö och hållbart nyttjande av naturresurser är förutsättningar för en hållbar ekonomisk tillväxt och tryggad livsmedelsförsörjning, sammankopplat med människors förmåga att ta sig ur fattigdom och samhällens möjligheter att motstå kriser. Utfasningen av fossila bränslen, stöd till förnybar energi, energieffektivisering och klimatanpassning

samt motverkande av avskogning och utarmning av havet bör förbli centrala prioriteringar. Stödet genom de globala miljö- och klimatfonderna är fortfarande centralt, liksom åtgärder inom havsområdet och klimatrelaterade säkerhetsrisker.

Utskottet välkomnar därför att regeringen avser utöka och effektivisera klimatbiståndet och bidra till utvecklingsländernas kapacitet och därmed till att genomföra Parisavtalet. Utskottet noterar också att en utgångspunkt för regeringen är att medel från biståndsbudgeten inte investeras i fossil verksamhet.

Jämställdhet

Utskottet välkomnar att regeringen anger att Sverige ska vara en tydlig röst och kraft för jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter. Sex- och samlevnadsundervisning, säkra förlossningar och säkra och lagliga aborter bör även fortsättningsvis utgöra en viktig del av arbetet. Utskottet välkomnar därför att regeringen avser att fortsätta arbetet med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, inklusive alla former av sexuell och könsrelaterat våld samt kvinnors och flickors ekonomiska egenmakt.

Fattigdomsbekämpning och stärkt hälsa

Utskottet välkomnar att regeringen avser att fortsätta med hälsoinsatser för de allra mest utsatta. Utskottet anser liksom regeringen att sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter ska prioriteras liksom kopplingen mellan hälsa, utbildning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Utskottet noterar att Sida fått i uppdrag att ta fram underlag till en möjlig framtida global strategi om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Underlaget ska beakta behov bland kvinnor, flickor, ungdomar, personer med funktionshinder och hbtqi-personer. Underlaget ska omfatta förslag till områden, målformuleringar, avgränsningar och inriktning av verksamhet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2023.

Ställningstagande

Med hänvisning till vad som här anförts avstyrker utskottet motionerna 2022/23:53 yrkande 21, 2022/23:612 yrkande 16, 2022/23:1455 yrkande 5, 2022/23:1462 yrkandena 3 och 4, 2022/23:1745 yrkande 14, 2022/23:1749 yrkandena 1–3, 9, 10, 14, 15, 17–30 och 44, 2022/23:1752 yrkandena 1 och 12, 2022/23:1758 yrkandena 6, 7 och 9, 2022/23:1783 yrkandena 3–5, 2022/23:1879 yrkandena 2–4, 6, 10, 12–20, 24, 26, 27 och 30–32, 2022/23:2042 yrkande 2, 2022/23:2064 yrkande 19, 2022/23:2190 yrkandena 17–21, 2022/23:2261 yrkandena 2–4, 7, 9–12, 15, 17–19, 24 och 25 samt 2022/23:2277) yrkande 65.

Fokusering och villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motioner med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 11 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 8 understryks vikten av ett mer fokuserat bistånd. I yrkande 31 anförs att bistånd bör villkoras med respekt för religionsfrihet och religiösa minoriteter. I yrkande 32 anförs vikten av bättre kontroll av och styrning mot rimliga transaktionskostnader och löner. I yrkande 34 anförs att Sida och UD ska avtala om att kunna begära in kontrolluppgifter från betalningsmottagare och få del av uppföljningsrapporter. I yrkande 35 anförs att samarbetet med mottagare som inte uppfyller Sveriges krav på redovisning eller på användning av biståndsmedel ska brytas. I yrkande 36 föreslås att bidraget till den palestinska myndigheten bör dras in. I yrkande 37 anförs myndigheterna bör ha avtalad rätt att frysa fonders utbetalningar. I yrkande 38 anförs att Sverige bör avsluta samarbetet med Islamic Relief Fund. I yrkande 39 påtalas ansvaret hos samarbetspartner för att inte bryta mot avtal om skälig lön. I yrkande 40 föreslås en analys av biståndet med syftet att kartlägga och avsluta bistånd som finansierar myndigheter eller organisationer som aktivt förtrycker och kränker hbtqi-personers mänskliga rättigheter.

I kommittémotion 2022/23:1761 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4 anförs att regeringen bör ställa villkor för bistånd till palestinska myndigheten. I kommittémotion 2022/23:1766 av Rasmus Giertz m.fl. (SD) yrkande 6 anförs att regeringen bör dra in biståndet till den palestinska myndigheten för att främja kvinnors rättigheter i Mellanöstern.

I kommittémotion 2022/23:1769 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 14 påpekas vikten av kontrollfunktioner för att säkerställa mottagarorganisationers lämplighet när det gäller internationellt bistånd. I yrkande 15 föreslås slopat stöd till Islamic Relief och andra organisationer som kan kopplas till extremism.

I kommittémotion 2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 11 anförs att svenskt utvecklingsamarbete behöver fokuseras ytterligare för att åstadkomma långsiktig förändring.

Bakgrund

Regeringen anger i budgetpropositionen att en reformagenda för biståndet ska tas fram med fokus på långsiktighet, transparens och effektivitet. Regeringen avser att med utgångspunkt i Statskontorets och Ekonomistyrningsverkets

gemensamma rapport (Statskontoret 2020:22) och Riksrevisionens granskning (RiR 2021:28 och 2022:9) förenkla, förtydliga och effektivisera styrningen och uppföljningen av biståndet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att regeringen avser att förenkla, förtydliga och effektivisera styrningen och uppföljningen av biståndet. Utskottet utgår från att behovet av fokusering beaktas i det sammanhanget. Utskottet noterar också att regeringen, mot bakgrund av den negativa demokratiska utvecklingen i många länder, avser att ställa tydliga krav på att Sveriges samarbetsländer ska leva upp till rättsstatens principer och mänskliga rättigheter. Konditionalitet ska enligt regeringen kunna användas.

Frågan om korruption i biståndet och i Sveriges samarbetsländer har behandlats utförligt av utskottet, bl.a. i betänkande 2019/20:UU2. Utskottet står fast vid det ställningstagande som gjordes då och vill återigen understryka att korruption alltid är oacceptabelt och allvarligt. Även när det är små summor som försvinner är det pengar som stjäls från de allra fattigaste. Utskottet utgår från att alla myndigheter och organisationer som hanterar svenskt bistånd har nolltolerans mot alla former av korruption. Utskottet förutsätter att regeringen även fortsättningsvis verkar för att de myndigheter som hanterar biståndsmedel fortsätter att utveckla såväl kontrollmekanismer som interna regler och koder för att motverka och upptäcka korruption.

Utskottet anser att kampen mot korruption bör vara en viktig beståndsdel i arbetet för demokrati och noterar att regeringen gjort samma bedömning i budgetpropositionen för 2023.

Utskottet utgår från att regeringen beaktar vad som sagts ovan vid utformningen av reformagendan för biståndet, men är utöver det inte berett att ta ställning till de villkor för stöd till specifika organisationer eller länder som föreslås i motionerna. Utskottet avstyrker motionerna 2022/23:1749 yrkandena 8, 31, 32 och 34–40, 2022/23:1761 yrkande 4, 2022/23:1766 yrkande 6, 2022/23:1769 yrkandena 14 och 15 samt 2022/23:1879 yrkande 11.

Motionsyrkanden som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som har beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns förslag i ett antal motioner som är föremål för förenklad motionsberedning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs

betänkande 2005/06:RS3 (bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335). Utskottet har vid en genomgång och beredning noterat att de motioner som finns i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott dessa motioner.

Reservationer

1. Biståndsnivå, punkt 1 (S)

av Morgan Johansson (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Tomas Eneroth (S) och Johan Büser (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:575 av Matilda Ernkrans (S) och
2022/23:806 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) yrkande 1 och
avslår motionerna
2022/23:1225 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 1 och 3,
2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 4–7,
2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 21–23 och
2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 5.

Ställningstagande

En bättre värld ger ett tryggare Sverige. Det hänger ihop. Den internationella solidariteten är grundläggande för oss socialdemokrater och en del av den är att vi värnar att 1 procent av Sveriges bruttonationalinkomst (BNI) ska avsättas till bistånd. Sverige har stått upp för det sedan FN tog beslut om hur länder ska kunna bidra till att lyfta människor ur fattigdom och förtryck. Sverige var, om inte först i världen, så bland de första länderna att nå 0,7 procent av BNI till bistånd. Vårt land har därutöver sedan 70-talet avsatt 1 procent av BNI till bistånd. Det har gett Sverige en stark global röst för fred, frihet och mänskliga rättigheter och det har gett Sverige möjligheter att bygga broar och förtroenden världen över.

Krig, konflikter och klimatförändringens effekter driver ökade humanitära behov i världen. För att hjälpa och skydda drabbade behövs ett starkt engagemang och ett starkt internationellt bistånd. Sverige kan göra skillnad och andra kan lära av oss. Vi är det land i världen som när vårt bistånd utvärderas får högsta betyg. Sverige behövs för att försvara den internationella solidariteten, bidra till fred, demokrati och folkrätt samt stå upp för kvinnors och barns rättigheter, solidaritet, nedrustning och jämställdhet.

Sverige ska driva arbetet för att öka respekten för de mänskliga rättigheterna, demokratin och den regelbaserade världsordningen. Rysslands olagliga anfallskrig mot Ukraina har påmint oss om att det arbetet måste

fortgå. Sverige ska stötta Ukraina men inte ge upp solidariteten och stödet till länder i andra delar av världen.

Utvecklingsländer ska få ekonomiskt och tekniskt stöd för att genomföra klimatåtgärder och för att anpassa sina samhällen till de klimatförändringar som redan uppkommit.

Svenskt bistånd kan tydligare bidra till att hantera grundorsakerna till att människor tvingas på flykt och det som driver ökade humanitära behov som krig och konflikter samt klimatförändringens effekter. Fattiga människors perspektiv och kvinnors och barns rättigheter ska vara i centrum.

2. Biståndsnivå, punkt 1 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1225 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna

2022/23:575 av Matilda Ernkrans (S),

2022/23:806 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) yrkande 1,

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 4–7,

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 21–23 och

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 5.

Ställningstagande

Rysslands folkrättsvidriga invasion av Ukraina chockade hela världen. Hittills har mer än en fjärdedel av Ukrainas befolkning tvingats på flykt. Den förra socialdemokratiska regeringen valde att finansiera mottagandet av människor som flyr Ukraina genom avräkningar i biståndsbudgeten. De aviserade i april förra året att 9,2 miljarder kronor skulle tas från biståndet under 2022. Det innebar en omfattande minskning av den befintliga biståndsbudgeten. Summan motsvarar nästan en femtedel av biståndet och är mer pengar än det sammanlagda biståndet till Sveriges tio största samarbetsländer. Sida varnade för att resurserna för viktiga frågor såsom mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer närapå skulle tvingas halveras. Det ursprungliga beloppet har sedan sjunkit i flera steg.

I budgetpropositionen för 2023 landar kostnaderna för mottagande av asylsökande och skyddsbehövande 2022 på drygt 6 miljarder kronor. Med ett ansträngt klimatnödläge, en coronapandemi som fortfarande pågår runt om i världen, enorma globala klyftor, brist på grundläggande demokratiska

rättigheter i många länder och brist på basala nödvändigheter såsom rent vatten och mödravård är behoven av bistånd enorma.

De senaste åren har de humanitära behoven ökat kraftigt. De väpnade konflikterna har blivit fler och mer långvariga och många länder har drabbats hårt av de ekonomiska konsekvenserna av coronapandemin. För första gången på årtionden ökar fattigdomen i världen. Bara under 2022 ökade antalet människor i extrem fattigdom till 719 miljoner enligt Världsbanken, vilket gör att 9,3 procent av hela världens befolkning lever i fattigdom. Orsaken är en rad globala kriser som överlappar varandra – klimatkrisen, coronapandemin, höjda livsmedelspriser och ett växande antal krig och konflikter.

Klimatförändringen slår redan hårt mot många fattigare länder och driver människor på flykt. FN varnar för att extrema väderhändelser är det nya normala. Trots det har inte världens samlade humanitära finansiering ökat i samma takt. Enligt FN:s humanitära samordningsorgan, OCHA är en av 29 människor i världen beroende av humanitärt stöd. En drastisk ökning sedan tidigare år.

Den förra regeringen satte Sida i en svår situation. Att den genom sitt beslut undergrävde det så viktiga enprocentsmålet bäddade också för att den nya moderatledda regeringen kunnat kasta svensk biståndspolitik överbord. Det är otvivelaktigt så att detta har skadat Sveriges anseende i biståndsvärlden. Först tvingades Sida att bryta överenskommelser med både multilaterala organisationer och framför allt civilsamhällesorganisationer, och sedan drogs biståndet drastiskt ner. Osäkra prognoser för avräkningarna leder dessutom till en stor ryckighet i biståndsbudgeten som motverkar den långsiktighet som så väl behövs.

Den nuvarande regeringen överger, med stöd av Sverigedemokraterna, Sveriges enprocentsmål och ersätter det med ett treårigt mål satt i kronor och ören. I ett första steg fryser man biståndet strax under nuvarande nivå, men prognosen visar att det snabbt kommer att bli en betydande sänkning i förhållande till BNI.

Samtidigt slår Tidöavtalet fast att biståndet ska användas som ett verktyg för att uppnå migrationspolitiska villkor. Det är ett avsteg från själva grundprincipen för bistånd och strider mot principerna om effektivt bistånd. Att regeringen därmed bryter med en lång tradition av svensk biståndspolitik är förödande. Att sänka biståndet i en tid när behoven är som allra störst är ett slag mot de människor som har det allra svårast i världen. Det innebär att viktiga demokratiseringsåtgärder, stöd till flickors skolgång, projekt för vattenrening och andra projekt aldrig kommer att komma till stånd.

Att regeringen inte ens kommer med en procentsats i förhållande till BNI innebär att man har möjlighet att sänka biståndet ytterligare framöver. Att dessutom villkora biståndet med krav på mottagarländerna att ta tillbaka människor som flytt är ett avsteg från själva biståndets kärna – att det ska vara till för mottagaren, inte givaren. Sverige måste stå i solidaritet med världens fattiga. Vi accepterar inte en svensk biståndspolitik som inte tar hänsyn till

människors behov och lidande världen över. Regeringen bör återinföra enprocentsmålet för svenskt bistånd.

Ett problem som pågått under lång tid är bristen på transparens när det gäller avräkningarna. Den tidigare regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2022 avräkningarna något tydligare än tidigare år. Den nya beräkningsmodellen och regeringens redovisning är dock fortfarande inte tillräckligt tydlig. Det är ett demokratiskt problem. För att det ska vara möjligt att granska och följa förändringar över tid är det centralt att regeringen tydligt redovisar till riksdagen vad man faktiskt gör. Regeringen bör årligen återkomma till riksdagen med en skrivelse där avräkningarna redovisas tydligt och transparent.

3. Biståndsnivå, punkt 1 (C)

av Anna Lasses (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 21–23 och avslår motionerna

2022/23:575 av Matilda Ernkrans (S),

2022/23:806 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) yrkande 1,

2022/23:1225 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 1 och 3,

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 4–7 och

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 5.

Ställningstagande

Utveckling tar tid och kräver långsiktig planering och budgetering. Det finns en problematik i att variationer i Sveriges BNI och ettåriga budgetramar skapar en ryckighet i budgeteringen och försvårar ett långsiktigt arbete. Det är särskilt utmanande för mindre biståndsaktörer som har svårare att överbrygga plötsliga förändringar i statens budget. Jag vill stå fast vid enprocentsmålet, men anser att den ettåriga budgetramen leder till utmaningar som fordrar ytterligare åtgärder som kan öka långsiktigheten och förutsägbarheten i biståndsfinansieringen. Det kan t.ex. handla om att förstärka möjligheterna att teckna längre avtal genom att utöka bemyndiganderamen.

Förutom att stå upp för enprocentsmålet är det viktigt att svenskt bistånd används i enlighet med OECD-Dacs regelverk för biståndseffektivitet, där lokalt ägarskap och lokala behov ska vara styrande, inte nationella politiska

agendor. OECD-Dac förbjuder givare att använda bistånd som ett sätt att tvinga människor att återvända efter att de nekats asyl.

4. Biståndsnivå, punkt 1 (MP)

av Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 1 och 5 samt avslår motionerna

2022/23:575 av Matilda Ernkrans (S),

2022/23:806 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S) yrkande 1,

2022/23:1225 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkandena 1 och 3,

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 4–7 och

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 21–23.

Ställningstagande

De senaste årens kriser har varit allra tuffast för redan fattiga länder och det är deras invånare som drabbats hårdast av pandemin och de ökade råvarupriserna. Mer stöd behövs på flera fronter. Jag föreslår en biståndsbudget där målet är 1,25 procent av BNI, som fasas in över fem år och permanentas från 2027.

Jag motsätter mig en urholkad biståndsbudget där kostnader för att ta emot flyktingar i Sverige tas från biståndet och vill att avräkningarna ska minimeras. Biståndet ska gå till att bekämpa fattigdom, inte till svenska kommuner, oskäliga administrativa kostnader eller militära insatser.

5. OECD-Dacs regelverk, punkt 2 (V, MP)

av Håkan Svenneling (V) och Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1225 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 2 och avslår motion

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkande 41.

Ställningstagande

Regeringen bör i sitt arbete verka för ett förändrat regelverk inom OECD-Dac i syfte att minska möjligheterna till avräkningar för inhemskt flyktingmottagande.

6. Prioriteringar, punkt 3 (S)

av Morgan Johansson (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Tomas Eneroth (S) och Johan Büser (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2 och

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 19 och

avslår motionerna

2022/23:53 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 21,

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16,

2022/23:1455 av Jacob Risberg och Bassem Nasr (båda MP) yrkande 5,

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4,

2022/23:1745 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 14,

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 9, 10, 14, 15, 17–30 och 44,

2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 12,

2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 6, 7 och 9,

2022/23:1783 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3–5,

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 2–4, 6, 10, 12–20, 24, 26, 27 och 30–32,

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 17–21,

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 2–4, 7, 9–12, 15, 17–19, 24 och 25 samt

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 65.

Ställningstagande

Sverige ska vara en stark global röst och stå upp för folkrätten, de mänskliga rättigheterna och demokratin och dess principer. Det svenska biståndet ska bidra till att minska klyftorna i världen, främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka rättsstaten, motverka korrupktion, främja jämställdhet, ha ett

starkt barnrättsperspektiv samt främja en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

Vår politik för bistånd och utveckling fokuserar på att människor ska ges förutsättningar att själva kunna ta sig ur fattigdom, förbättra sina levnadsvillkor och leva i trygghet samt ha makt och inflytande över sina liv. Eget arbete som ger en egen försörjning är grundläggande för människors frihet och ett effektivt sätt att bekämpa fattigdom. Löner som går att leva på, säker arbetsmiljö och anständiga anställningsvillkor måste säkerställas.

Den internationella solidariteten är obestridlig för oss, precis som vårt stöd till demokratiska rörelser och aktörer, fackföreningar och civilsamhälle världen över.

Sverige ska ställa tydliga krav på att biståndet används till vad det är avsett för, och aktörer ska ställas till svars när oegentligheter upptäcks. För oss socialdemokrater är det självklart att alltid göra kontroll och riskanalys av svenskfinansierade biståndsinsatser samt att följa upp dem med revision och resultatredovisning.

Ett effektivt och ändamålsenligt utvecklingssamarbete kan bidra genom policyreformer som ökar transparensen i fråga om hur biståndet fördelas och som stödjer uppbyggandet av en välfungerande statsförvaltning och transparenta samhällsinstitutioner, oberoende rättssystem och revision. Reformerna behövs för att stärka civilsamhällets förmåga att utkräva ansvar, stötta en fri press och utbilda människor i medborgerliga rättigheter.

En demokratisk utveckling byggs genom ett välfungerande flerpartisystem, fria och rättvisa val, samt parlament och institutioner som följer rättsstatens principer. Utvecklingssamarbetet ska bidra till att bygga upp och stärka demokratiska styrelseskick, fria politiska partier, folkrörelser och institutioner. Att stödja organiseringen av politiska partier och en demokratisk kultur är centralt för oss socialdemokrater. Vi vill att demokratistödet till demokratiska partier och aktörer ökar.

Välfungerande, oberoende och rättssäkra institutioner på olika nivåer och med hög kapacitet är centralt för en demokratisk utveckling och för att individer ska kunna få del av sina mänskliga rättigheter. Sådana institutioner stärker hållbarheten och motståndskraften i ett samhälle och är avgörande för hur väl reformer kan genomföras. Självständiga civilsamhällesorganisationer ska stödjas i sitt arbete och i sin rätt att verka.

Sverige ska fortsätta att motverka det krympande utrymmet för civilsamhället genom att värna och stödja yttrande-, förenings- och församlingsfriheterna. I många samhällen spelar kyrkor och religiösa aktörer en betydande roll och är inte sällan de institutioner människor framför allt har förtroende för. Att samarbeta med svenska organisationer som står dem nära är viktigt för att nå framgång i insatser för fred, fattigdomsbekämpning och jämställdhet.

Vi vill att biståndet medverkar till kapacitetsutveckling i samarbetsländerna, så att länderna själva ska kunna forma sin framtid. I enlighet med Agenda 2030 bör därför biståndet i ökad utsträckning fokusera

på kunskapsöverföring och institutionell kapacitetsutveckling. Det är en viktig bas i utvecklingsarbetet, det förbättrar möjligheterna att arbeta genom ländernas egna system och det lägger grunden för varaktiga resultat.

Vi vill fokusera på att stärka institutioner, sociala trygghetssystem såsom arbetslöshetsersättning, barnbidrag, föräldraförsäkring och pensioner samt aktörer som stöder hållbar utveckling och demokratisk samhällsstyrning. Vi vill också bekämpa skatteflykt som undergräver välfärden, genom riktade insatser i biståndet på att inrätta skattemyndigheter i mottagarländerna samt bygga effektiva och rättvisa skattesystem med tydliga regelverk för beskattning.

För oss är det viktigt att Sverige fortsätter att vara ledande i att bidra till att Agenda 2030, Addis Abeba Action Agenda om utvecklingsfinansiering och Parisavtalet om klimat genomförs globalt och att utvecklingsarbetet inte undermineras av bristande samstämmighet mellan olika politikområden.

Ett starkt engagemang inom de multilaterala organisationerna är centralt för genomförandet av Agenda 2030, klimatomställningen, freds- och jämställdhetsarbetet samt hanteringen av covid-19 och dess effekter.

Genom de s.k. kärnstöden, som går till en multilateral organisations centrala budget, kan Sverige få genomslag för våra utrikes- och biståndspolitiska målsättningar samtidigt som vi bidrar till att uppnå organisationernas mål och därmed till att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det innebär ökade möjligheter för organisationerna att snabbt kunna agera när nya kriser och behov uppstår. Kärnstöd bidrar till ett långsiktigt stabilt multilateralt system där Sveriges politiska prioriteringar får större genomslag och de syftar till att både uppnå konkreta resultat och stärka det multilaterala systemet. Det är ett misstag från regeringens sida att skära ned i kärnstöden eftersom det multilaterala och det bilaterala biståndet är kompletterande och ömsesidigt förstärkande.

7. Prioriteringar, punkt 3 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Yasmine Eriksson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 3 och 21–23 samt avslår motionerna

2022/23:53 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 21,

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16,

2022/23:1455 av Jacob Risberg och Bassem Nasr (båda MP) yrkande 5,

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4,
2022/23:1745 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 14,
2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 1, 2, 9, 10, 14, 15, 17–20, 24–30 och 44,
2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 12,
2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 6, 7 och 9,
2022/23:1783 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3–5,
2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 2–4, 6, 10, 12–20, 24, 26, 27 och 30–32,
2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2,
2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 19,
2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 17–21,
2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 2–4, 7, 9–12, 15, 17–19, 24 och 25 samt
2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 65.

Ställningstagande

Sverige bör fokusera på att hjälpa människor i de länder och regioner flyktingströmmarna kommer ifrån, och inte uppmuntra till migration till Europa och Sverige. Många flyktingar befinner sig i värdsamhällen i grannländerna som erbjuder säkerhet och viss samhällsservice, samt en kultur som liknar flyktingarnas. Närheten till hemlandet gör det även lättare för flyktingarna att återvända hem och bidra till att återuppbygga sina hemländer när så är möjligt. Dessa grannländer bidrar därmed också både till stabiliteten i området och till människors välbefinnande. Det är därför i allas intresse att länder belägna runt krisområden och med stor mängd flyktingar får generös internationell hjälp. Det är orimligt att FN:s flyktingorganisation UNHCR inte har tillräcklig finansiering från det internationella samfundet.

Sveriges bistånd bör, i enlighet med Agenda 2030, stödja fattiga länder i att utveckla hållbar industri, handel och infrastruktur inklusive energi. Ett viktigt fokus för Sverige bör vara stöd för utveckling inom områden där vi har världsledande kompetens. Mål nummer 8 och 9 i Agenda 2030, handlar om att ”verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla”, respektive ”bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation”. Exempel på områden där Sverige besitter mycket god kompetens är anläggningar för energiproduktion, vägbyggnad, skogsplantering och skogsindustri. Alla dessa områden bidrar till att länder kan börja utvecklas mot att kunna delta aktivt i ett internationellt varuutbyte och på så sätt komma ur absolut fattigdom. Sådana svenska projekt som Kotmale i Sri Lanka (vattenkraft) och Bai Bang i Vietnam (massaindustri och stora trädplanteringar som sedermera lagt grunden till en världsledande produktion av utemöbler) har fortfarande positiv effekt i mottagarländerna många årtionden efter att projekten genomfördes.

Sverige har långvarig erfarenhet av tekniskt bistånd inom inte minst jord- och skogsbruk med tillhörande förädlingsindustri och denna kompetens bör utnyttjas i ett utökat bilateralt bistånd till ett mindre antal utvalda länder. Sverige har också stor kompetens när det gäller elproduktion från framförallt vattenkraft, vilket är en stor bristvara i de flesta fattiga länder och som bromsar nästan all industriell utveckling.

Att skapa ekonomisk tillväxt i utvecklingsländer är behäftat med ett antal svårlösta problem. Dessutom ser situationen väldigt olika ut från land till land. Viktiga funktioner som tillgång till kust och hamnar, infrastruktur såsom el, vägar och järnvägar samt naturresurser är ofta svagt utvecklade i de minst utvecklade länderna. Till detta kommer ofta förekomsten av interna konflikter och bristande kvalitet på politiskt ledarskap och administration. Därför måste också åtgärderna för att skapa tillväxt anpassas för varje lands unika situation.

8. Prioriteringar, punkt 3 (V)

av Håkan Svenneling (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:53 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 21 och

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16 och

avslår motionerna

2022/23:1455 av Jacob Risberg och Bassem Nasr (båda MP) yrkande 5,

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4,

2022/23:1745 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 14,

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 9, 10, 14, 15, 17–30 och 44,

2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 12,

2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 6, 7 och 9,

2022/23:1783 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3–5,

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 2–4, 6, 10, 12–20, 24, 26, 27 och 30–32,

2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2,

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 19,

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 17–21,

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 2–4, 7, 9–12, 15, 17–19, 24 och 25 samt

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 65.

Ställningstagande

Trots att de riskerar att förlora arbetet, kontakten med sin familj eller t.o.m. sitt liv organiserar sig människor i hela världen för sina rättigheter. Dessa aktivister har mod och vilja, men de behöver stöd i ofta mycket svåra miljöer. Stödet till organisationer som arbetar med hbtqi-frågor i fattiga länder är i dag inte omfattande mätt i kronor, men för de enskilda organisationerna har det en avgörande betydelse. Dock finns det ofta hinder för att stödja hbtqi-organisationer. I länder där samkönade relationer är förbjudna finns det stora svårigheter för en hbtqi-organisation att ens registrera sig, och många små hbtqi-organisationer i fattiga länder har haft svårt att leva upp till de höga krav på revision och uppföljning som Sverige ställer. För att Sveriges insatser ska bli meningsfulla är det centralt att de projekt och biståndsprogram som genomförs planeras och följs upp i dialog med hbtqi-rörelsen i det berörda landet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur stödet till hbtqi-organisationer kan förstärkas och göras mer flexibelt.

Regeringen bör i kommande uppdatering av strategin som rör reformsamarbetet med västra Balkan prioritera mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning, ökad jämlikhet samt klimat- och miljöfrågor.

9. Prioriteringar, punkt 3 (C)

av Anna Lasses (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 2–4, 6, 10, 12–20, 24, 26, 27 och 30–32 samt

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 17–21 och avslår motionerna

2022/23:53 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 21,

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16,

2022/23:1455 av Jacob Risberg och Bassem Nasr (båda MP) yrkande 5,

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4,

2022/23:1745 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 14,

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 9, 10, 14, 15, 17–30 och 44,

2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 12,

2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 6, 7 och 9,

2022/23:1783 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3–5,

2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2,

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 19,
2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 2–4, 7, 9–12, 15,
17–19, 24 och 25 samt
2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 65.

Ställningstagande

De globala utmaningarna som Agenda 2030 identifierar präglas av stor komplexitet och pekar på behovet av djup kunskap och långsiktiga förändringar. Sveriges internationella utvecklingssamarbete ska användas för att bidra till en djupgående och beständig förändring. Det görs genom att bekämpa grundorsakerna till fattigdom och förtryck, inte enbart dess konsekvenser. Bara så kan utvecklingssamarbetet nå sitt övergripande mål om att utrota fattigdomen och att på sikt avveckla sig självt. Sverige har gedigen kunskap inom många olika områden och vårt utvecklingssamarbete håller hög kvalitet. Men Sverige kan och ska inte göra allt. Även om intentionen är god är det svenska utvecklingssamarbetet idag så tunt utspritt i många länder och på många tematiska områden att Sveriges förmåga att göra bestående skillnad riskerar att urholkas. Sverige bör därför kraftsamla och fokusera det svenska utvecklingssamarbetet runt tre tematiska områden: (1) Hållbara jobb, (2) Klimatomställning och grön energi samt (3) Demokrati och rättsstatens principer.

Volymer på de investeringar som krävs för att uppnå en hållbar utveckling överstiger vida det samlade biståndets volymer. Inte ens de samlade privata och offentliga investeringar som görs för hållbar utveckling räcker för att uppnå målen i Agenda 2030. Enligt FN:s egna beräkningar krävs det sammantaget minst en fördubbling av investeringarna i hållbarhet för att nå dessa mål. Utan ett brett och nära samarbete med privata investerare och näringslivet som fokuserar på ett ökat engagemang kommer hållbarhetsmålen inte att uppnås. En av biståndets viktigaste roller är att frigöra engagemang och investeringar bortom biståndsbudgeten och att skapa förutsättningar för andra och större kapitalflöden som bidrar till hållbar utveckling. Jag vill att Sverige ska fortsätta att investera 1 procent av BNI till den internationella utvecklingsagendan. Det enprocentiga bidraget ska ses som ett medel för att mobilisera betydligt större volymer från andra aktörer. Det internationella biståndet ska användas som en hävstång för att mobilisera större krafter i näringsliv, stater, civilsamhälle och i internationella system. Hävstångseffekten skapas genom att det internationella biståndet mobiliserar såväl kapital, engagemang, tid som innovation. På så sätt kan värdet av varje skattekrona som investeras i de globala målen mångfaldigas. Genom att använda det internationella utvecklingssamarbetet som en hävstång för mobilisering av andra resursflöden byggs en tydlig väg bort från ett biståndsberoende till förmån för en övergång till bredare relationer.

Svensk internationell utvecklingspolitik ska bygga på en tidssatt nollvision för utvecklingspolitiken i varje land där vi är verksamma. Vi har under

decennier varit med och byggt upp vad som ofta framställs som det svenska biståndets adelsmärke, nämligen långsiktiga relationer och partnerskap. Detta är vi stolta över. Vi vill därför sätta tydliga mål för att fasa ut utvecklingspolitiken i land efter land och istället bygga bredare relationer inom handel, kultur och forskning. Dessa mål ska ställas upp mot en tydlig och realistisk tidslinje i varje land där vi bedriver utvecklingspolitik. När vi uppnått de resultat som vi vill ska vi fasa ut biståndet och växla upp till bredare relationer. Att fokusera på biståndsbudgeten som hävstång för bredare resursflöden ser vi som den snabbaste vägen bort från biståndsberoende.

En samordningsfunktion bör etableras med ansvar för att stödja och samordna alla svenska aktörer som verkar för internationell utveckling inom prioriterade områden. Samordningsfunktionen ska ha som målsättning att bidra till en bättre måluppfyllelse för hela Sveriges arbete med Agenda 2030. Hit ska statliga aktörer, näringsliv, civilsamhälle, akademi och andra aktörer kunna vända sig om de vill påbörja, samordna och utveckla sina engagemang, hitta kommersiella eller andra partners, få finansiellt stöd, utveckla program och affärsplaner, ta del av tematisk och geografisk expertis och dela information. Samordningsfunktionen ska även inkludera omfattande relationer med motsvarande aktörer i partnerländerna för en stärkt dialog och kunskapsutbyte för att säkerställa ett lokalt ägarskap. Detta är ett omfattande uppdrag som måste resursättas därefter, både med personal och ekonomiska resurser.

Stora delar av det svenska näringslivet har under många decennier engagerat sig i utvecklingsfrågor, och i dag är arbetet med målen i Agenda 2030 en naturlig och integrerad del av många företags dagliga arbete. Det kan handla om investeringar i förnybar energi, innovationer inom t.ex. cleantech och för ett bättre klimat, att skapa hållbara jobb i utvecklingsländer samt att förbättra arbetsvillkoren. Vi vill se mer av den typen av investeringar, och fler projekt inom det svenska utvecklingssamarbetet där svenska företag är med som aktiva parter. På så sätt kan vi växla upp biståndsbudgeten och bidra till att sluta finansieringsgapet i Agenda 2030. Ett av flera exempel på hur utvecklingssamarbetet kan fungera som en hävstång för näringslivet och privata investeringar är att biståndet används för att dela finansiella risker med investerare. Biståndet används som en slags garanti till företag för att de ska kunna göra rimliga vinster i utvecklingsmarknader som anses vara för riskfyllda för rent affärsmässiga investeringar. Sida har redan ett väl utvecklat system för detta i samarbete med Riksgäldskontoret som Centerpartiet vill ska växlas upp för att öka investeringsviljan hos privata aktörer. Ett annat exempel på hur fler aktörer kan bidra till hållbar utveckling men som inte finansieras av biståndsbudgeten är svenska företagsinvesteringar i klimatkompensation för egna utsläpp, vilka mestadels görs i utvecklingsländer. Centerpartiet vill underlätta dessa investeringar genom att utöka företagets avdragsrätt för klimatkompensation, men endast om investeringen håller hög kvalitet och är socialt och ekologiskt hållbar i det aktuella landet. Vi åstadkommer det genom en kombination av tydliga myndighetsrekommendationer för hur man

klimatkompenserar på ett effektivt sätt och genom att belöna företag som lever upp till rekommendationerna med en utökad avdragsrätt och en kvalitetsmärkning.

10. Prioriteringar, punkt 3 (MP)

av Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 3 och 4,

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP) yrkandena 2–4, 7, 9–12, 15, 17–19, 24 och 25 samt

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkande 65 och avslår motionerna

2022/23:53 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V) yrkande 21,

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 16,

2022/23:1455 av Jacob Risberg och Bassem Nasr (båda MP) yrkande 5,

2022/23:1745 av Alexander Christiansson m.fl. (SD) yrkande 14,

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 1–3, 9, 10, 14, 15, 17–30 och 44,

2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 12,

2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 6, 7 och 9,

2022/23:1783 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkandena 3–5,

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 2–4, 6, 10, 12–20, 24, 26, 27 och 30–32,

2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 2,

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 19 och

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkandena 17–21.

Ställningstagande

Det svenska utvecklingssamarbetet spelar en viktig roll för demokrati, yttrandefrihet och för att stärka det demokratiska civilsamhällets röstbärare världen över. Det bygger långsiktig fred och det ska vi aldrig tumma på. Biståndet behöver stärkas för att möjliggöra ytterligare satsningar på demokrati och det fria ordet. Det ekonomiska stödet till organisationer som stödjer oberoende medier och journalister, såväl i Sverige som internationellt, behöver utökas. Det är bra med de omfattande privata donationerna till dessa organisationer som vi kunnat se under det senaste året, men stöd från det offentliga är viktigt.

Utvecklingspolitikens mål är bl.a. att främja ökad delaktighet, försvara mänskliga rättigheter och demokrati, uppnå jämställdhet, främja fred och inkluderande samhällen samt hantera utmaningar på klimat- och miljöområdet. Grunden för svenskt internationellt utvecklingssamarbete är att förbättra förutsättningarna för människor som lever i fattigdom och förtryck. Det ska styras av principen om effektivitet och fattigdomsbekämpning, inte villkoras mot Sveriges utrikespolitiska intressen.

Världen behöver nu gemensamt hitta vägar till utveckling mot en värld som är mer jämlik, jämställd och hållbar. De globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och Parisavtalet ska styra politiken och Sverige ska även i fortsättningen vara en stark pådrivande kraft för att nå dem. Det är mål vi satt upp tillsammans i världen och som vi alla måste öka ansträngningarna för att nå. Detta gör vi bl.a. genom att fortsätta leva upp till våra åtaganden inom FN och andra multilaterala forum.

Jämställdhet är nyckeln till hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Idag begränsas och hotas kvinnors och flickors rättigheter i stora delar av världen. Dessutom drabbas de särskilt hårt av klimatförändringar och av konflikter. Kvinnors och flickors rätt att bestämma över sina egna kroppar försvåras ofta av ojämlika maktförhållanden mellan könen. I konflikt-, postkonflikt- och krissituationer ökar antalet övergrepp markant och är dessutom systematiska. För att vända utvecklingen krävs modiga insatser.

Med feministisk utrikespolitik för fred, rättvisa och klimat kan Sverige bidra till att förbättra livet för miljoner kvinnor i utsatta länder. Ett viktigt exempel var Sveriges mobilisering för kvinnors rätt och möjlighet att bestämma över sin egen kropp i kampanjerna #SheDecides #Womensrights. Med Miljöpartiet i regeringen har budgeten för klimatbiståndet ökat, vilket gynnar kvinnor i fattiga länder. Dessutom har Miljöpartiet bidragit till att det nu finns mer resurser än någonsin för kvinnors och flickors mänskliga rättigheter samtidigt som vi drivit på för ett jämställdhetsfokus inom bl.a. handelspolitiken. Men än finns det arbete kvar att göra. Sverige ska fortsätta att driva en feministisk utrikespolitik som sätter fokus på kvinnors rättigheter, politiskt deltagande, ekonomisk egenmakt, inflytande i fredsarbete, frihet från våld samt rätten till reproduktiv hälsa. Respekten för kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter behöver öka. Fler kvinnor ska vara med och fatta de viktiga besluten. Klimatförändringarna och förstörelsen av såväl ekosystem som skog och hav är det absolut största hotet mot människors hälsa, säkerhet och liv i världen i dag. Särskilt utsatta är kvinnor och barn som lever i fattigdom. De drabbas opropotionerligt hårt av klimatförändringar. Därför är kampen för klimatet och energiomställningen också en feministisk utrikespolitik prioritering. Det vill säga att vi måste integrera jämställdhetspolitiken i klimatpolitiken.

Alla människor har rätt att leva ett gott liv, nu och i framtiden, i Sverige och i andra länder. Miljöbelastningen måste hållas inom planetens gränser och finansieringen fördelas rättvist, inom och mellan länder. Ingen generation ska leva på kommande generationers bekostnad. En hållbar global utveckling har

ekologiska, sociala och ekonomiska dimensioner. Alla tre måste respekteras. Fungerande ekosystem är grunden för liv, och därmed också för ekonomin och sociala värden. Idag ser inte verkligheten ut så. Stora internationella institutioner som Internationella utvecklingsbanken, IMF och Världsbanken ser mer till den ekonomiska utvecklingen än till både den sociala och ekologiska. Därför vill vi se uppdaterade regler om lån till utvecklingsländer för att stärka styrningen mot hållbarhet utifrån klimat-, miljö- och samhällsperspektiv.

Klimatutsläppen måste minska. Alla länder måste ta ansvar för sin del men vi vet också att det är det globala nord som historiskt stått, och fortfarande står, för de största utsläppen. Klimaträttvisa betyder att vi nu måste hjälpas åt. Målen når vi bara tillsammans. Därför vill vi i Miljöpartiet fortsätta höja klimatbiståndet.

Klimatet, miljöförstöringen, utrotningen av den biologiska mångfalden, pandemier, krig och konflikter – vår tids stora utmaningar – är ofta globala och gränsöverskridande och kräver gemensamma ansträngningar för att stoppas. Genom klimatbiståndet stöttar vi utvecklingsländer i deras utveckling och i att genomföra Parisavtalet. Medan vi och övriga västländer byggt vårt välstånd på fossil grund kan inte de växande ekonomierna upprepa de misstagen. Klimatbiståndet måste därför öka. Storskalig finansiering för klimatåtgärder krävs för investeringar i både minskade utsläpp och mer klimatanpassning. Även utvecklingsländer måste ha möjlighet att bygga hållbara förnybara energisystem och anpassa sina samhällen efter det förändrade klimat vi redan ser. En hållbar ekonomisk grön återhämtning och omställning samt ett hållbart nyttjande av naturresurser är en förutsättning för att kunna begränsa den globala uppvärmningen, minska förlusten av biologisk mångfald och dess ekosystem samt undvika framtida pandemier. Regeringen ser allvarligt på utvecklingen inom klimatområdet och konstaterar utifrån FN:s klimatpanels (IPCC) senaste rapport att ambitionsnivån globalt i klimatarbetet behöver öka snabbt och substantiellt. Sverige tar sin del av ansvaret i det globala miljö- och klimatarbetet. Sveriges klimatbistånd har ökat under de senaste åren och det är avgörande att fortsätta öka andelen bistånd till klimat, miljö och biologisk mångfald. Barn och unga drabbas hårt av klimatförändringarna. Kommande generationer måste sättas i centrum för återhämtningen. Utfasning av fossil energi samt ökat stöd till förnybar energi, energieffektivisering och energidistribution måste även i fortsättningen vara centrala utgångspunkter för Sveriges utvecklingssamarbete,

Mat är en mänsklig rättighet, men vi ser i klimatförändringarnas spår hur det blir allt svårare att försörja sig och producera mat på många platser. Idag produceras tillräckligt med livsmedel globalt för att alla skulle kunna äta sig mätta men mat distribueras inte rättvist. En ojämn fördelning gör att omkring 800 miljoner människor är kroniskt undernärda.⁷ Det är en myt att ekologisk produktion inte skulle räcka för att föda världsbefolkningen – det är snarare så att vi måste värna mark och ekosystemtjänster som bidrar till produktiviteten. Om de som äter mycket animalisk mat skulle äta mer vegetarisk skulle mark

frigöras, och detta skulle bland annat kunna uppnås genom ekonomiska styrmedel och mer vegetariskt i offentliga kök. Idag har vi också ett matsvinn globalt på omkring 20–25 procent av de livsmedel som produceras.

På motsvarande sätt behöver vi vårda och inte plundra världens fiskeresurser. Fred, rättvisa och jämställdhet bidrar till en effektivare livsmedelsproduktion. Vi vill öka det bilaterala stödet och inom EU och andra forum verka för en ökning av det multilaterala stödet till utveckling av ekologiskt jordbruk, i synnerhet det småskaliga jordbruket i Afrika söder om Sahara. Om marken ska räcka till både mat och energi utan att hota den biologiska mångfalden, måste den användas mer effektivt. Det monokulturella jordbruket står för stora klimatutsläpp, bl.a. på grund av den konstgödsel som måste tillföras för att jorden utarmas på näringsämnen som den specifika grödan kräver. Dessutom påverkar det den ekologiska mångfalden eftersom att andra arter betraktas som ogräs och tas bort. Samtidigt är jordbruksinvesteringar ett viktigt led i att motverka fattigdom. FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO rekommenderar därför långsiktiga investeringar i speciellt småskaligt jordbruk eftersom det har visats särskilt effektivt i att bekämpa fattigdom jämfört med satsningar på andra områden. Mycket av investeringarna i jordbruk går till storskaliga projekt, som riskerar att bli kontraproduktiva när det gäller förmågan att fortsätta producera i ett förändrat klimat, och de riskerar också att utarma den biologiska mångfalden. Därför är det viktigt att stöden inom jordbrukssektorn ska ha särskilt fokus på att främja småskaliga jordbruk, kvinnliga jordbrukare och klimat- och miljöanpassning av jordbruket. Bara så kan vi bygga samhällen starkare på både kort och lång sikt.

Biologisk mångfald är, vid sidan av klimatet, förändrad markanvändning och kvävecykeln, ett av fyra områden där mänsklig påverkan bedöms överskrida planetära gränsvillkor. Bevarad biologisk mångfald är viktig för ekosystemens förmåga att återhämta sig från störningar såsom klimatförändringar och för att kunna fortsätta att tillhandahålla livsnödvändiga ekosystemtjänster. Avskogning och omvandling av naturskogar till skogsplantager, utvidgning och omvandling av jordbruket, fiske och föroreningar är orsaker till att biologisk mångfald går förlorad. En växande och allt rikare befolkning, samt behovet av att minska konsumtionen av fossila råvaror, kommer att öka trycket på markanvändning och hoten mot biologisk mångfald. Konventionen om biologisk mångfald antogs vid FN:s toppmöte i Rio 1992 och följdes upp av Nagoyaprotokollet 2011. Det kommer att krävas stort ekonomiskt stöd för att hjälpa fattiga länder att klara av att genomföra protokollets krav på att bl.a. skydda 17 procent av landområden och 10 procent av havsområden. Sverige bör motverka satsningar med betydande negativa konsekvenser för biologisk mångfald, både i det bilaterala och i det multilaterala utvecklingssamarbetet. EU har tagit fram hållbarhetskriterier för biodrivmedel. Dessa behöver skärpas och utvidgas till att också gälla fasta biobränslen. Det behövs också stöd till uppbyggnad av nationella institutioner för att värna biologisk mångfald i utvecklingsländer. Stödet till den ideella

miljörelsen är både kostnadseffektivt och verkningsfullt. Världens skogar är också under press. Ökande konkurrens om biomassa för mat, foder, fiber och energi har bidragit till satsningar på storskaliga odlingar, ibland utan hänsyn till den bofasta befolkning som kan ha brukat jorden i generationer utan att ha formell äganderätt. Men investeringar i bioenergi i utvecklingsländer kan vara ett effektivt medel för att minska klimatpåverkan och bekämpa fattigdom. För att det ska bli möjligt krävs full respekt för miljölagstiftning och lagar som reglerar lokalsamhällets deltagande, stöd till den lokala skattebasen och att investeringarna genererar arbetstillfällen och stärker den lokala omställningen från fossilt till förnybart.

Mänskliga rättigheter är universella, likvärdiga och odelbara, och har slagits fast i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i de två huvudkonventionerna om medborgerliga och politiska respektive ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Dessa rättigheter är också ömsesidigt förstärkande. Mänskliga rättigheter och folkrätten ligger till grund för svensk utrikespolitik. För att uppnå de mänskliga rättigheternas syfte – att säkerställa varje människas möjlighet att leva ett liv i värdighet – måste alla rättigheter ges samma prioritet. Demokratin i världen är också satt under stark press. En stor del av världens människor lever idag i länder där demokratin är på tillbakagång. Hets, hot och hat förgiftar samhällsdebatten. Polariseringen ökar och demokratiska processer undergrävs.

Journalister, politiker och människor som försvarar miljön och mänskliga rättigheter trakasseras, förföljs och mördas. Detta är en farlig utveckling som vi behöver göra allt för att bryta. Det fria ordet och journalistiken är avgörande för att demokratin ska utvecklas. Vi måste kunna stärka skyddet och stödet till civilsamhället också där det är som svårast och innebär mest utmaningar. Ursprungsfolk runtom i världen lever fortfarande under svåra förhållanden på grund av staters ovilja att erkänna och stödja deras mänskliga rättigheter. De diskrimineras och fördrivs från sina marker på grund av väpnade konflikter eller ekonomiska intressen. Sverige har fått internationell kritik för att inte ha ratificerat Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention 169 om urfolks rättigheter, och FN:s råd för mänskliga rättigheter har kommit med ett stort antal rekommendationer som Sverige ännu inte hört sammat. Miljöpartiet menar att rätten till den egna kulturella identiteten är grundläggande i länder med olika befolkningsgrupper och att skydda nationella minoriteter och urfolks rättigheter samt att främja deras deltagande och att de använder sin kunskap i klimatkampen är grundläggande för en hållbar utveckling. Det framgår inte minst den senaste rapporten från FN:s forskarpanel för biologisk mångfald och ekosystemtjänster IPBES som visar att trenden med ekologisk utarmning och förlust av biologisk mångfald i genomsnitt har varit lindrigare i områden som förvaltas av urfolk eller lokalsamhällen. Vi menar därför att Sverige bör ratificera ILO:s konvention 169 och ha en aktiv politik för att stärka urfolks rättigheter. För att kunna stärka skyddet för MR-försvarare, journalister och andra måste starka institutioner komma på plats i partnerländerna, liksom stärkta mekanismer för skydd. Detta måste vara en

viktig del av vårt utvecklingssamarbete, även framöver. Sveriges evakuering av MR-försvare, journalister och andra från Afghanistan är exempel på när akuta insatser har varit väldigt viktiga för enskilda människor i behov av skydd, men ett mer ordnat system bör utredas. Miljöpartiet har under lång tid drivit att Sverige bör införa ett system med humanitära visum, så att människor kan resa hit på ett lagligt och säkert sätt och söka asyl. Det är viktigt, eftersom det idag i princip saknas lagliga vägar för att ta sig till Europa och söka asyl, något den fortsatta humanitära krisen på Medelhavet visar med smärtsam tydlighet. Frågan har på nytt aktualiserats i och med Rysslands invasion av Ukraina och det är viktigt att det finns vägar för oppositionella, krigsvägrare och andra att trots sanktioner kunna ta sig till säkerhet och söka skydd. Miljöpartiet vill tillsätta en utredning som lämnar förslag på ett långsiktigt hållbart system som möjliggör för säkra och lagliga vägar att söka asyl, inklusive humanitära visum. Åtgärder för snabb evakuering bör ingå i en sådan utredning

Runtom i världen förföljs, trakasseras och diskrimineras människor enbart på grund av sin sexuella läggning eller sin könsidentitet. Diskriminering leder till att hbtqi-personer fängslas, torteras och mördas. I ett 70-tal länder är samkönade relationer helt förbjudna. Därför är Sveriges stöd till de som arbetar med hbtqi-personers rättigheter avgörande för många organisationer. Det stödet får nu inte minska. I länder där samkönade relationer är förbjudna finns det stora svårigheter för en hbtqi-organisation att ens registrera sig och många små hbtqi-organisationer i fattiga länder har haft svårt att leva upp till de höga krav på revision och uppföljning som Sverige ställer. För att Sveriges insatser ska bli meningsfulla är det centralt att de projekt och program som genomförs planeras och följs upp i dialog med hbtqi-rörelsen i det berörda landet. I dag läggs ansvaret för många projekt på de svenska organisationer, t.ex. RFSL, som förmedlar stödet. Det innebär en stor ekonomisk risk för dessa organisationer som ofta har begränsade resurser. Dagens ordning begränsar därför ibland möjligheterna att gå in i projekt i de länder där förtrycket är som hårdast och behovet av stöd som störst. Om Sverige ska kunna stödja hbtqi-organisationer även i länder där situationen för hbtqi-personer är som svårast krävs en ökad flexibilitet och att man inte lägger det ekonomiska ansvaret enbart på aktörer i det civila samhället. Stödet måste istället förstärkas och göras mer flexibelt.

Trots att vi vet att förebyggande och långsiktigt utvecklingssamarbete är det bästa för att effektivt bekämpa människors utsatthet och fattigdom, så lyckas vi inte alltid undvika humanitära katastrofer. Just nu ser vi hur fattigdomen och den absoluta svälten också breder ut sig och skördar tusentals människors liv. Då är det avgörande att världen lyckas samla sig och mildra effekterna av katastrofen.

De allt mer ökande behoven av direkt livsuppehållande humanitärt stöd får inte medföra minskade resurser till utvecklingssamarbetet. Då blir det bara dyrare i slutändan och allt färre människor kommer att få stöd att ta sig ur

fattigdom och förtryck. Vi måste kunna arbeta med båda samtidigt för att på sikt kunna bygga en bättre värld där behovet av det humanitära stödet minskar.

Det humanitära biståndet syftar till att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet. Det är den yttersta utposten för hjälp när kriget brutit ut eller klimatförändringarna tvingar människor på flykt. Vi ser nu hur otillräckliga våra resurser är. Men också hur regeringar och terrorgrupper inte längre respekterar den humanitära rätten. Den måste stärkas och återställas om människor i kris ska kunna få den hjälp de har rätt till. Svenskt bistånd måste utökas och stärkas i sin kapacitet och kunna ge än snabbare insatser i krislägen. Här är de icke öronmärkta kärnstöden som Sverige historiskt gett helt avgörande. Detta måste vi fortsätta göra för att kunna fortsätta kalla oss en humanitär stormakt.

11. Fokusering och villkor, punkt 4 (C)

av Anna Lasses (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 11 och avslår motionerna

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD) yrkandena 8, 31, 32 och 34–40,

2022/23:1761 av Aron Emilsson m.fl. (SD) yrkande 4,

2022/23:1766 av Rasmus Giertz m.fl. (SD) yrkande 6 och

2022/23:1769 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 14 och 15.

Ställningstagande

En fokusering av det svenska biståndet ska ta utgångspunkt i och utveckla de globala målen i Agenda 2030 och de målsättningar i Parisavtalet som svenska aktörer bäst kan bidra till att nå. Vi är bra på mycket men behöver bli bättre på att fokusera på det vi är bäst på. Vi ska verka där vi kan göra mest skillnad, och där ska vi vara världsledande. Genom att uppmuntra andra länder att följa samma principer och genom att verka för en god samordning inom EU och i andra forum skapas en effektiv och rationell arbetsfördelning för internationell utveckling.

Särskilt yttrande

Internationellt bistånd (SD)

Aron Emilsson (SD) och Yasmine Eriksson (SD) anför:

Samarbetspartierna Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna arbetar för närvarande med en reformagenda för den svenska biståndspolitiken. Med hänvisning till pågående arbete och att intentionen med vår politik delvis vunnit gehör i utskottets ställningstagande, prioriterar Sverigedemokraterna att endast följa upp ett fåtal yrkanden från den allmänna motionstiden i det här betänkandet genom en reservation.

Sverigedemokraterna anser att biståndsramen ska minskas genom en grundlig översyn, avveckling av ineffektivt bistånd och en större koncentration på ett urval av länder, biståndsorganisationer och fonder samt på områden där Sverige besitter speciell kompetens. Det bör övervägas att i biståndet prioritera de minst utvecklade länderna i den mån hjälp har förutsättningar att nå fram. Andelen av svenskt bistånd som går till humanitärt bistånd och flyktinghjälp bör öka. OECD-Dacs definition av bistånd bör reformeras så att fler insatser räknas som bistånd.

Sverigedemokraterna anser att de humanitära insatserna i konfliktområden och för utsatta minoriteter bör öka. Det bör också noteras i vilka länder och regioner det skett en konstruktiv utveckling, där förutsättningar och vilja finns för att i dag stärka synergieffekterna mellan – och övergången till – ökad handel och annan utvecklingspolitik.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:53 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till hur stödet till hbtqi-organisationer kan förstärkas och göras mer flexibelt och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:97 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Sveriges bistånd utbetalas så att avräkning sker för kostnader som Sverige har för medborgare till biståndsmottagande land som inte tillåter återvändare, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:172 av Björn Söder (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphöra med allt direkt eller indirekt bistånd till den palestinska myndigheten och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:275 av Björn Wiechel och Helén Pettersson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta och bidra till demokratiutveckling och fattigdomsbekämpning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:407 av Erik Hellsborn (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera att svenskt bistånd ska användas för att främja produktion i demokratiska utvecklingsländer samt handel mellan dessa och Sverige/EU och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:575 av Matilda Ernkrans (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsatt ska vara en stark global röst genom att stå upp för principen om att avsätta 1 procent av BNI till bistånd samt att öka klimatbiståndet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:612 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande uppdatering av strategin som rör reformsamarbetet med västra Balkan bör prioritera mänskliga rättigheter, fattigdomsbekämpning, ökad jämlikhet samt klimat- och miljöfrågor och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:637 av Elisabeth Thand Ringqvist (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att regeringen prioriterar insatser inom global hälsa i Sveriges bistånds- och utrikespolitik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utbetala resterande del av 2022 års bidrag till Globala fondens kärnverksamhet och höja Sveriges framtida finansiella understöd till organisationen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör höja sitt finansiella understöd till den globala vaccinaliansen (Gavi) och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:796 av Björn Söder (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upphöra med bidrag till Islamic Relief och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:806 av Per-Arne Håkansson m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att principen för det svenska biståndet fortsatt ska vara målet om 1 procent av BNI för bistånd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndet ska användas till fattigdomsbekämpning, demokratiutveckling och jämlikhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att folkrörelsebistånd och mänskliga rättigheter bör prioriteras i biståndspolitiken och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1112 av Hans Eklind (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att frysa biståndet till UNRWA och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1188 av Anna Wallentheim m.fl. (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hbtq-plus-frågor ska lyftas fram strategiskt i utvecklingsarbetet och att

biståndsinsatserna för hbtq-plus-rättigheter bör öka och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1225 av Lotta Johnsson Fornarve m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återinföra enprocentsmålet för svenskt bistånd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör verka för ett förändrat regelverk inom OECD-Dac i syfte att skärpa möjligheterna till avräkningar för inhemskt flyktingmottagande och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen årligen bör återkomma till riksdagen med en skrivelse där avräkningarna redovisas tydligt och transparent och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1366 av Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (båda KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige omgående bör verka för att ställa motkrav på stöd till den palestinska myndigheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska agera för att avveckla UNRWA och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1455 av Jacob Risberg och Bassem Nasr (båda MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett fortsatt starkt bistånd i Palestina, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1462 av Amanda Lind m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med att stärka yttrandefriheten globalt genom det svenska utvecklingssamarbetet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka det ekonomiska stödet till organisationer som stöder oberoende medier och journalister, såväl i Sverige som internationellt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1500 av Azadeh Rojhan m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att stödja småskaliga bönder, särskilt kvinnor och deras demokratiska organisationer och kooperativ, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1745 av Alexander Christiansson m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka de humanitära insatserna för kristna i Irak och Syrien och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1749 av Mats Nordberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att i biståndet prioritera de minst utvecklade länderna i den mån hjälp har förutsättningar att nå fram och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör beakta att öka andelen av svenskt bistånd som går till humanitärt bistånd och flyktinghjälp och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör beakta att öka andelen av det svenska biståndet som går till de områden varifrån de stora flyktingströmmarna till Sverige kommer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska biståndsramen genom en grundlig översyn, avveckling av ineffektivt bistånd och en större koncentration på ett urval av länder, biståndsorganisationer och fonder samt på områden där Sverige besitter speciell kompetens, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör skapa ett instrument för att fondera biståndsmedel vars utbetalning frusits på grund av bristande kvalitet, effektivitet samtidigt som biståndets kvalitet säkras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kostnaderna för biståndet måste utvärderas mot förväntade resultat och vägas mot andra akuta behov i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att delar av det traditionella utvecklingsbiståndet bör kunna minskas vartefter Agenda 2030 uppnås och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett mer fokuserat bistånd och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör beakta att det humanitära biståndet behöver öka som andel av biståndet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om näringslivets centrala roll i genomförandet av Agenda 2030 och att

- näringsliv och tillväxt därför bör stödjas mer i biståndet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att avskaffa UNRWA och i stället lägga över dess verksamhet på andra FN-organisationer, i första hand UNHCR, och tillkännager detta för regeringen.
  15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fokusera mer av biståndet på områden där Sverige besitter speciell kompetens och tillkännager detta för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att villkora biståndet med att mottagarländerna utvecklar demokrati och mänskliga rättigheter i positiv riktning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt stöd till utbildning, men att detta ska villkoras med att barnen inte indoktrineras i skolan på ett sätt som kan bidra till fortsatta konflikter, och tillkännager detta för regeringen.
  19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i sitt arbete bör beakta att öka svenskt bistånd till infrastruktur och ekonomisk utveckling i mindre och mellanstora städer och runt flyktingläger och tillkännager detta för regeringen.
  20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa biståndet till de akuta behoven orsakade av coronakrisen, inte minst beträffande vaccin, men även med stöd till små och medelstora företag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges bistånd i enlighet med Agenda 2030 ska stödja fattiga länder i att utveckla hållbar industri, handel och infrastruktur inklusive energi och tillkännager detta för regeringen.
  22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bistånd knutet till svenska kompetensområden som skogsbruk, miljö, klimat och energi och tillkännager detta för regeringen.
  23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att öka svenskt bistånd till ekonomisk utveckling, bl.a. genom integrerade projekt för jord- och skogsbruk inklusive förädlingsindustri, och tillkännager detta för regeringen.
  24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det partinära biståndet ska fördelas efter antalet mandat för de svenska partierna i riksdagen och tillkännager detta för regeringen.
  25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hälsa, vatten och sanitet bör vara prioriterade områden i svenskt bistånd och tillkännager detta för regeringen.
  26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätthålla Sveriges bidrag till Global Alliance for Vaccines and

- Immunization (Gavi) på en hög nivå och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bidra till att så stor del som möjligt av världens befolkning vaccineras mot covid-19, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att öka andelen av biståndet som går till praktisk yrkesutbildning och tillkännager detta för regeringen.
  29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnors företagande, arbete och säkerhet bör vara ett viktigt perspektiv i det svenska biståndet och tillkännager detta för regeringen.
  30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att öka andelen av svenskt bistånd som går till förföljda religiösa minoriteter och tillkännager detta för regeringen.
  31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att villkora bistånd med respekt för religionsfrihet och religiösa minoriteter och tillkännager detta för regeringen.
  32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre kontroll av och styrning mot rimliga transaktionskostnader och löner och tillkännager detta för regeringen.
  34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sida och UD ska avtala om att kunna begära in kontrolluppgifter från betalningsmottagare och få del av uppföljningsrapporter och tillkännager detta för regeringen.
  35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avbryta samarbetet med mottagare som inte uppfyller Sveriges krav på redovisning eller på användning av biståndsmedel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dra in bidraget till den palestinska myndigheten och tillkännager detta för regeringen.
  37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avtalad rätt att frysa fonders utbetalningar och tillkännager detta för regeringen.
  38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avsluta samarbetet med Islamic Relief Fund och tillkännager detta för regeringen.
  39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvar hos samarbetspartner för att inte bryta mot avtal om skälig lön och tillkännager detta för regeringen.
  40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en analys av biståndet med syftet att kartlägga och avsluta bistånd som finansierar myndigheter eller organisationer som aktivt förtrycker och kränker hbt-plus-personers mänskliga rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera OECD:s biståndskommitté Dacs definition av bistånd så att fler insatser räknas som bistånd och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska värna Agenda 2030:s roll som en agenda för tillväxt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1752 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetet med mänskliga rättigheter i utvecklingsländer i högre grad ska prioritera de sociala och ekonomiska rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att särskilt beakta bistånd och stöd till minoriteter och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1758 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ett främjat stöd till Somaliland Development Fund och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för biståndsverksamheten i regionen se över ett tillfälligt stöd till områdena Puntland och Galmudug och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att givarsamfundet upprättar oberoende tjänstemyndigheter som mellanhänder mellan givarsamfundet och den somaliska staten å ena sidan och de organisationer som tillhandahåller tjänster å andra sidan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1761 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om villkor för bistånd till palestinska myndigheten och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1766 av Rasmus Giertz m.fl. (SD):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att dra in biståndet till den palestinska myndigheten för att främja kvinnors rättigheter i Mellanöstern och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1769 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontrollfunktioner för att säkerställa mottagarorganisationers

lämplighet beträffande internationellt bistånd och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett slopat stöd till Islamic Relief och andra organisationer som kan kopplas till extremism, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1783 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att öka de humanitära insatserna i konfliktområdena och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja uppbyggnaden av området Nineveslätten i Irak och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda behov av och möjligheter till materiellt stöd och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1810 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en större del av dagens bistånd ska förmedlas via de ideella organisationerna och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1879 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt bistånd tydligare måste utgå från de svenska mervärden som kan bidra till att prioriterade målsättningar i uppfyllandet av Agenda 2030 uppnås, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det internationella utvecklingssamarbetet i EU och FN behöver förbättras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svensk bistånds- och utvecklingspolitik ska sträva efter att skapa långsiktig förändring genom att angripa grundorsakerna till problemen, fungera som hävstång för utveckling, bygga långsiktiga relationer och på sikt göra områden och länder biståndsberoende, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka förankringen till det svenska samhället och öka det bilaterala biståndet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndsbudgeten ska fungera som hävstång för utveckling och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt utvecklingssamarbete behöver fokuseras ytterligare för att

- åstadkomma långsiktig förändring och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hållbara jobb ska vara en tydlig fokusering i svenskt bistånd och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatomställning och tillgång till grön energi ska vara en tydlig fokusering i svenskt bistånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatbiståndet inte ska finansiera fossila utsläpp och tillkännager detta för regeringen.
  15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatbiståndet ska gå till de länder som har det svårast att själva klara omställning och anpassning samtidigt som det bidrar till det riksdagsbundna målet för svenskt bistånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att demokratisk utveckling och rättsstatens principer ska vara en tydlig fokusering i svenskt bistånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att långsiktighet måste finnas i demokratibiståndet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvecklingsbiståndet tydligare behöver bidra till inkludering av personer på landsbygden, inte minst kvinnor, med särskilt fokus på att öka produktionen och förädlingsvärdet inom jordbruket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jordbruksbistånd och tillkännager detta för regeringen.
  20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska internationella utvecklingsbiståndet bättre behöver samordnas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stå upp för enprocentsmålet i biståndet och tillkännager detta för regeringen.
  22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt bistånd ska utgå från OECD- Dacs regelverk för hur biståndet kan användas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktig finansiering av utvecklingsbiståndet och tillkännager detta för regeringen.
  24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fungerande skattesystem i utvecklingsländer är viktiga för en hållbar

- utveckling och mindre korruption, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt bistånd inte ska gå till finansiering av investeringar, exempelvis via investeringsbankerna, som bidrar till att stärka auktoritära regimers regionala eller globala makt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att handels- och biståndspolitiken tydligare behöver hänga samman, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges Afghanistanstrategi behöver uppdateras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige behöver göra ett omtag vad gäller biståndets utformning till Afghanistan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av ökat bistånd till Ukraina och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2042 av Morgan Johansson m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark global röst och föra en solidarisk, rättvis och jämställd biståndspolitik och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2064 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ökad hållbarhet i upphandlingar med svensk finansiering och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2069 av Robert Hannah (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att de etniska och religiösa minoriteterna i Irak ska få ta del av det svenska direktbiståndet och EU-bistånd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges biståndsbudget i högre grad ska fokusera på att understödja hållbar omställning samt insatser som motverkar klimatförändringarnas skadliga effekter och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgång till klimatsmart energi bör prioriteras inom svenskt klimatbistånd och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatanpassning av sårbara regioner ska öka inom svenskt bistånd och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en större andel av det svenska biståndet ska gå till att öka den hållbara livsmedelsproduktionen i låginkomstländer och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndsbudgeten ska stimulera näringslivet och privata aktörer att investera i hållbar utveckling, exempelvis genom att dela finansiella risker och verka för att minska kostnader för affärsutveckling i mottagarländerna, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2261 av Janine Alm Ericson m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja biståndsramen till 1,25 procent av BNI och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvecklingssamarbetet ska styras av principen om effektivitet och fattigdomsbekämpning, inte villkoras mot Sveriges utrikespolitiska intressen, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och Parisavtalet ska styra utvecklingspolitiken och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att leva upp till våra internationella åtaganden inom FN och andra multilaterala forum och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minimera avräkningar från biståndsbudgeten och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att integrera jämställdhetspolitiken i klimatpolitiken och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka klimatbiståndet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om klimaträttvisa och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja utvecklingen av hållbara livsmedelssystem som kan stå emot klimatförändringarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bistånd inom jordbrukssektorn ska ha särskilt fokus på att främja småskaliga jordbruk, kvinnliga jordbrukare och klimat- och miljöanpassning av jordbruket och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka mekanismer för skydd av mänskliga rättigheter inom partnerländer samt stödja institutioner för mänskliga rättigheter i utvecklingsländer och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige genom utvecklingssamarbetet ska se till att hbtqi-rättigheter stärks och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att biståndet utgår från lokala behov, skapar arbeten på plats samt är miljö- och klimatmässigt hållbart och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett ramverk som aktivt motarbetar s.k. markrofferi samt hänsynslös exploatering av land, vatten och minoritetsgrupper av företag i både Sverige, EU och internationellt och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna det långsiktiga utvecklingssamarbetet liksom det humanitära biståndet och inte ställa dessa emot varandra och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att den internationella humanitära hjälpen till människor i nöd utökas och för att stärka kapaciteten att ge snabba insatser i krisläge och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2277 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att biståndsmedel ska gå till arbete för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och till civilsamhällesorganisationer som påverkar SRHR-frågor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
5. Övriga motioner		
2022/23:97	Ann-Sofie Lifvenhage (M)	
2022/23:172	Björn Söder (SD)	
2022/23:275	Björn Wiechel och Helén Pettersson (båda S)	
2022/23:407	Erik Hellsborn (SD)	
2022/23:637	Elisabeth Thand Ringqvist (C)	1–3
2022/23:796	Björn Söder (SD)	1
2022/23:806	Per-Arne Håkansson m.fl. (S)	2 och 3
2022/23:1112	Hans Eklind (KD)	
2022/23:1188	Anna Wallentheim m.fl. (S)	3
2022/23:1366	Mikael Oscarsson och Magnus Oscarsson (båda KD)	5 och 6
2022/23:1500	Azadeh Rojhan m.fl. (S)	
2022/23:1810	Magnus Jacobsson (KD)	
2022/23:2069	Robert Hannah (L)	3